

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaë, 1661

Extravagantes Seu Constitutiones Viginti, À Joanne Papa XXII. Editæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

frustratorias repellendo, partium, advocatorum, & procuratorum contentiones & jurgia, testiumque superfluum multitudinem refranando. Non sic tamen iudex litem abbreviet, quin probationes necessarias, & defensiones legitimas admittantur. Citationem vero, ac prestationem juramenti de calumnia vel malitia, si ve de veritate dicenda, ne veritas occultetur, per commissionem hujusmodi intelligimus non excludi. Verum quia juxta petitionis formam pronuntiatio sequi debet, pro parte agentis, & etiam rei, si quid petere voluerit, est in ipso litis exordio petitio facienda, sive scriptis, sive verbo: actis tamen continuo (ut super quibus positiones & articuli formari debeant, possit haberi plenior certitudo, & ut fiat definitio clarior) inferenda. Et quia positiones ad faciliorem expeditionem litium, propter partium confessiones, & articulos ad elationem probationem usus longevus in causis admittitur: Nos usum hujusmodi observari volentes, statimur, ut iudex sine preparatus à nobis (nisi aliud de partium voluntate procedat) ad dandum simul utrique terminum dare possit, & ad exhibendum omnia acta & munimenta, quibus partes uti volunt in causa post dationem articulorum diem certam, quandoqueque sibi vi-

debitur, valeat assignare, & c. salvo, quod si in citationem fieri contingeret, pro testibus productis, probationibus etiam instrumenta produci, assignatione impedita non obstante. Interrogabit etiam partes, sine ulla inobstantiam, sive ex officio ubiqueque hoc sequatur, non pretermissis paribus) in scriptis, & (juxta modum sibi placuerit) stans vel sedens profertur: etiam sine debito) conclusione non facta, prout & certum est & probatione, & aliis actibus in causa factis, hujusmodi. Quae omnia etiam in illis casibus, in quibus per aliam constitutionem nostram, vel aliam provinciam simpliciter & de plano, ac sine suspensa de superius, volumus observari. Si tamen in gravibus causis solennis ordo judicarius in toto vel in parte non contradicentibus partibus observetur, non erit impedimentum propter hoc irritus, nec etiam irritandus. Datis Avinionis XIII. Cal. Decembris, Pontificatus nostri Anno 3.

a In antiquioribus etiam impressa ambrosiana hujusmodi petitione & probatio & alia, &c.

Clementina constitutiones accuratè castigatae, cum summorum admodum familiaribus hujusmodi.

EXTRAVAGANTES
SEU CONSTITUTIONES VIGINTI,
A' JOANNE PAPA XXII.
EDITÆ.

DE ELECTIONE ET ELECTI POTESTATE

TITULUS I.
CAPIT. I.

Electi, qui pro suorum electionum negotio ad curiam venire tenentur, etiam si deventur, non tenentur de necessitate in ipsa curia moram trahere: & licet alibi morantur, nullum eis prejudicium generatur, facit Clem. Ne Rom. §. fin. eod. tit.

AD Onus Apostolicae servitutis suprema dispositione vocati, ambiguitates, ex quibus possent ecclesie damnosa provenire dispendia, tollere cupientes, de potestatis plenitudine, ac firmiter natorum consilio ordinamus, quod quibuscunque electis qui ad sedem Apostolicam venire vel mittere tenebantur, ac ipsorum electionum instructoribus, qui in veniendo ad sedem ipsam, & se presentando ipsa sede vacante vel non vacante servaverunt tempora à canonibus instituta (dummodo presentialiter adsint in civitate Lugdun. vel fuerint Avinione in Calendis Octobris) ubicunque sede vacante moram traxerint, nullum ipsis, seu eorum juri prejudicium ex mora interim facta ubilibet generetur: sed eorum jura circa electiones hujusmodi hoc non obstantibus

perinde serventur illis, ac si apud sedem Apostolicam moram traxissent. Non obstat praedictarum antiquarum constitutionibus quibuscunque: quibus eorum quilibet illa nullum volumus prejudicium generari. Datis Avinionis VIII. Idus Septembris Anno 1. **CAP. II.** Beneficio vacante, cuius fructus ad certum tempus alicui annata habentur, vel alii, quilibet debitor fructus ipsius inter ipsam annata habentur, & beneficiarum & aliorum facta, cuius sit electus, sua declarata confirmata. Et postquam subdit, de rescriptis, vel de sedibus, vel de rebus, vel de personis, &c. **S**icpost regimini nos cura solentur, ut quia illi electus non absque dispendio ministrorum, &c. &c.

de iure nonnullis ecclesiis observetur, & a longis reitō
temporibus fuerit observatum, quod fructus primi vel
secundi, & alterius cuiuscunque sequentis anni bene-
ficii vacationem in eisdem defuncto, vel fabricæ, aut
ecclesiis, vel personis habentibus annalia, de consuetudine,
privilegio vel statuto applicatur in totum: ita quod il-
li qui huiusmodi beneficia canonice obtinent, & ad quos
aliis de iure fructus ipsi spectare deberent, nihil inde per-
cipiunt: unde illud inconveniens sequitur, quod com-
mode nequeunt ad impendendum servitium debitum
recedere in ecclesiis, in quibus beneficii existant.
Nos a de illo super his remediis providere volentes, per
quod hi & illi in fructuum prædictorum perceptione
participent, & ecclesia debitis servitiis non fraudentur:
presenti decreto statuimus de fructuum nostrorum consi-
lis, quod illi, qui fructus prædictos sibi hactenus in-
iure vendebant, ex privilegio, consuetudine vel statuto,
aliter aut ultra summam, pro qua unumquodque bene-
ficiorum ipsorum consuevit in solutione decimæ taxa-
ri, præteritum privilegii, consuetudinis, vel statuti
quibus modo percipiunt, sed ipsius summæ perceptione
exmaris sint omnino contenti, totali residuo prædicta
obventionibus beneficia remanent: nisi forsitan illi, qui
fructus eisdem soliti fuerant (ut præfertur) cum
integritate perciperent, pro se mallet ipsam habere resi-
duum, & obtinentibus ipsa beneficia summam dimitte-
re memoratam: quo casu percipiendi quod maluerint
illud relinquimus optionem: sic, quod intra decem
menses postquam beneficii ipsa vacare, iis quibus an-
nalia & ipsa debentur ex privilegio, consuetudine, vel sta-
tuto, vel ipsorum annuum & collectores, quam partem
habere voluerint, an scilicet decime taxationem, vel illa
summa residuum, nulli substatutione præmissa eligere
possint. Quam electionem si intra distos decem dies
non fuerint (ut dictum est), extunc ad eum, cuius est be-
neficium, huiusmodi vel electio maneat ipso iure. Et
decimæ ecclesiis & paribus illis, in quibus beneficia ma-
joritate, & alia que ad solutionem decimæ sunt taxata, volun-
tate observari: in illis vero ecclesiis & paribus, in qui-
bus decimæ immutatio non est facta, servetur quod fructus
& obventiones beneficii tunc vacant, quod e. decimam
solventem confuevit, per medium dividantur: quorum me-
ditatem habeat is cui annuum & per alterum de præ-
dictis modis perceptio est concessa. Reliquam vero me-
ditatem percipiat ille, cui beneficium est concessum, pro
sustentatione sua, & aliis ecclesiæ oneribus supportandis.
Quod si aliter de prædictis præfata medietate noluerit esse
contentus, aliter contentari volente, pars nolentis trans-
mittat plenam & de volens fructus & obventiones il-
lus beneficii percipiat universos, eidem beneficio con-
sue factis de decimis, ac ejus supportans onera consueta.
Et si quicumque aliquis prædictorum ultra præmissa
percipiat, illudque his, ad quos pertinet infra mentem
sua non relinquere cum effectu: eo ipso si Episcopus vel
Abbas præfatus fuerit, a pontificalibus & ingressu eccle-
siæ sit suspensus. Si autem capitulum, universitas,
vel collegium, interdicho se noverint (donec prædicta
cum integritate restituerint) subjacere. Si vero aliqua
personæ ecclesiastica vel mundana id fecerit,
communicationis incurrit sententiam ipso facto, à
qua sine restitutione præmissa, præterquam in mortis
articulo minime absolvatur: Non obstantibus qui-

buscunque privilegiis vel indulgentiis, aut contrariis con-
suetudinibus & statutis, iuramento & confirmatione
sedis Apostolicæ, aut alia quacunque firmitate vallatis,
quæ omnia, quod hoc, auctoritate Apostolica revoca-
mus, & nullius in eis esse volumus firmitatis. Nulla
ergo, &c. nostre constitutionis, revocationis, cassationis,
irritationis & voluntatis, &c.

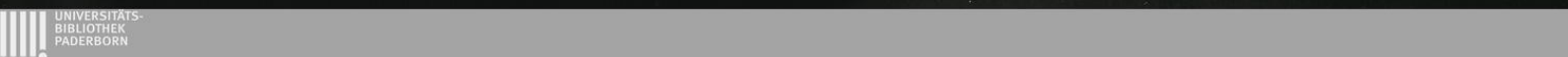
DE MAIORITATE ET OBE-
DIENTIA.
TITVLVS III.
CAP. VNIC.

*Quis multa assumendi duntaxat, & si creati fuerint pro
testate & capitaneos in comitatu Sabina, & alia loca sic nomi-
nata, que sunt de patrimonio ecclesie Romana: prohibetur ne talis
de cetero assumatur, nec illi tanquam talibus obedatur: et quod
nullus huiusmodi presentiam sibi audeat adhibere sine spe-
ciali licentia sedis Apostolicæ. Et si sine aliqua ex parte, qua ha-
beant ius eligendi tales capitaneos per sedem Apostolicam confir-
mandos, veat Papa, quod ante confirmationem debitam nulla eis
tanquam talibus præstetur obedientia.*

Ecclésiæ Romanæ suorumque fidelium dispensia
dissimulare non possumus, quin postquam nobis
cognita fuerint, aduersus ea opportuni remediis
occurramus. Attendentes igitur gravia nocenta, quæ
nonnullis civitatibus, terris, castris, intra patrimonium
beati Petri in Tuscia, comitatu Sabina, & terram Ar-
nolphorum constitutis, eidem ecclesiæ Romanæ sub-
ditis, & personis singularibus eorundem, ex diversorum
tam nobilium, quam etiam aliorum usurpato regimine
provenerunt, & volentes super hoc in posterum eorum
dispensiam præcavere: Omnibus & singulis comitatibus,
seu universitatibus, & singulis personis civitatum, terra-
rum, castrorum, & locorum intra patrimonium, comi-
tatum & terram prædictos constitutis, in quibus videlicet
nobis, seu quibusvis officialibus nostris, ius & competi-
tandi vel instituti potestatis, capitaneos, domi-
nos vel rectores aut officiales quoslibet alios, ne ipsi
potestatem, capitaneum, dominum, rectorem vel defen-
sorem, seu quemcumque alium officialem, quocunque
nomine ceulerint, in civitatibus, castris, terris & locis
prædictis, aut eorum aliquo eligere, assumere, vocare
vel recipere, retinere aut iam electo vel assumpto, voca-
to seu recepto, tanquam potestati seu capitaneo, rectori
seu defensori vel officiali obedire quoquo modo præsumant:
neve taliter electus, assumptus, receptus seu voca-
tus, huiusmodi potestatis, capitaneatus, domini vel
rectoris, seu defensoris, aut quocunque aliud cuiusvis
nominis officium recipere, acceptare, assumere vel ge-
rere (nisi de nostra & Apostolicæ sedis licentia specialiter)
quomodolibet audeat, sed assumptum omnino dimittat.
Vbi vero ad communitates seu universitates, &
singulares personas civitatum, terrarum, castrorum, &
locorum prædictorum, vel eorum aliquem ius compe-
titi eligendi potestatem, capitaneum, dominum, vel re-
ctorem seu officialem quemlibet alium, qui per nos seu
quosvis officiales nostros debeat aut consueverit confir-
mari, ne ante debitam confirmationem obtineant ipsi,
vel eorum aliquis sic electo, tanquam potestati seu ca-
pitaneo, rectori vel defensori seu officiali, in quibusvis
obediatur, neve taliter electus quousque confirmatio-
nem habuerit (ut præfertur) huiusmodi potestatis, ca-
pitaneatus, domini vel rectoris, seu defensoris, aut

^a Vide l. fundo. C. de omni agro deserv. lib. 11. ^b al. l. n.
^c al. l. n. ^d al. l. n. ^e al. l. n. ^f al. l. n. ^g al. l. n.
^h al. l. n. ⁱ al. l. n. ^j al. l. n. ^k al. l. n. ^l al. l. n. ^m al. l. n.

^a Vide e. cum non decet, de electio. lib. 6. & in verbo, pacta.
Clem. dudum, de spul. ^b Vide Constans. 26. dist. 23. q. 2. & con-
venor. de cleris. conjug. & ex parte in authent. quomodo oper. Episc.
col. 1. in prim.

culvis alterius nominis officio se immiscere, vel illud gerere aut exercere quovis modo presumat, auctoritate Apostolica districte inhibemus. Decretum extunc irritum & inane, quicquid contra huiusmodi inhibitionis tenorem contigerit attentari. Nulli ergo, etc. Nostrae inhibitionis & constitutionis infringere. Datum Avini, nonas Augusti, Anno a.

DE PRABENDIS ET DIGNITATIBUS.
TITVLVS III.
CAP. I.

Tempore huius cap. obtinentes plures dignitates, personatus, vel beneficia curam animarum habentia ex dispensatione, vti illi non poterunt retinere, nisi unum: Et reliqua veniebant resignare vel habere & realiter coram ordinario sub testimonio publico extra mensam a tempore notitia huius ca. nisi fuissent Cardinalis, aut Regum filii. Illi autem, qui plura talia sine dispensatione obtinent, poterant ultimum retinere, reliqua sine dispensatione vel eodem tempore resignare. Qui vero diuino tale habuerit beneficium, si cum illis secundum formam receptam, quamprimum illius possessionem habuerit, vel per eum fuerit qui in iure habuit, primum quo est ipse iure privatus, modo praedictis resignare tenetur: alias utriusque perdat. Et in huiusmodi si ad sacros ordines suscipiendos, & ad quoscumque beneficium habendum. Tandem, qui dicuntur ordinari, quantum ad praemissa, & quae sine beneficiis curam animarum habentia, hic manifestatur, h. d. hac extravaganti, quae est notabilis, & multum practice utilis, & gravius obligat, quam ca. de multa. ced. lit. in antiqua patet ad oculum.

Execrabilis quorundam tam religiosorum, quam secularium ambitio, quae semper plus ambiens eo magis sit insatiabilis, quo sibi amplius indulgetur, & improbitas importuna petentium a nobis & praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus, non tam obuium fuisse, quam extorsit se plerumque noscuntur, quod unus interduum etiam ad unum beneficium ecclesiasticum minus idoneus, in diversis ecclesiis, nedum vicinis, sed etiam ab invicem longedistantibus, imo nonnunquam in diversorum regnorum partibus lituatis, duas aut tres, aut plures dignitates, personatus, officia seu prioratus, aut diversa ecclesiastica beneficia curam animarum habentia possit dispensative (cum aliis non fieret de iure communi) recipere, & simul sic retinere. Unde inter cetera inconuenientia, subscripta sequuntur, quod videlicet interdum unus, qui unicum, quamvis modicum vix officium implet sufficienter, plurimorum sibi vindicat stipendia, quae multis literatis viris vix paruae, possent abunde sufficere. a qua distributione collata, habentibus ipsa paratur vagandi materia, diuinus cultus minuitur, hospitalitas in ipsis beneficiis debita non seruat. Et dum non sunt sui in unaquaque regione rectores, ecclesiarum detrahunt commodis & honori, quae carentes defensorum auxilio in iurbus suis, & libertatibus multipliciter collabunt, & ruinas patentis districta nobilis, quae magnificenti extructa decessorum: & (quod amarissimum est dolendum) animarum cura negligitur, & vitiorum ventibus fomentum periculosum praebet. Nos itaque tot malis tantisque discrimenibus occurrere cupientes, omnes & singulas dispensationes sine perceptione aut retentione plurius dignitatum, personatum, officiorum, prioratum aut beneficiorum, quibus cura animarum sit annexa, sub quacunque forma, vel expressione verborum a nobis, vel praedictis praedecessoribus cuiuscunque personae concessas (Cardinalibus tamen sanctae Romanae ecclesiae, qui circa nos universali ecclesiae seruiendo, singularum ecclesiarum commoditatibus se impendunt, ac Regum filiis,

qui propter subtilitatem eorum de generalibus decretis sunt honoris prerogativa gratia auolendae, deinceps acceptis) deliberatione super hoc cum fratribus nostris libere diligentibus, de ipsorum consilio, & ex eorum consilio, in forma subscripta dudum saltem approbata, quod per moderamen nostrum effectum, quae ad illas personas talium beneficiorum multitudine non modum: ipsique imperantes fructu dispensationum huiusmodi totaliter non frustrentur. Statim tamen de fratribus ipsorum consilio ordinamus, quod omnes res nunc ex dispensatione legitime plurimum huiusmodi dignitatum, personatum, officiorum aut prioratum seu beneficiorum, quae huiusmodi dispensatione obtinere nequebant, unum tantum ex dispensatione personatum, officii, prioratus, ecclesiae vel personae huiusmodi, quibus cura imminet animarum, non vacante, personatum vel officio, prioratu, ecclesia, vel officio sine cura, quod habere maluerit, praeter dispensationis sufficientis circa id eisdem indultae, potest retinere. Quae tamen tenentur eligere una tantum numerandam a tempore nostrae constitutionis huiusmodi beneficiorum cum cura vel sine cura, quae ipsa dispensationis praetextu tenentur, & cura altera non potest iure abique dispensatione licite tenere, nec non vacare decernimus, coram ordinario sub testimonio publico intra idem tempus verbiis & realiter in officio dimissis: abique eo quod ad illa nunquam huiusmodi collatione ab eo qui facere poterit fuerit, aut eorum administratione se immiscere praesumat. Alioquin tam his, quam aliis omnibus beneficiis, huiusmodi nostri moderamine retinere poterunt (perferunt) sint ipso iure privati, & prius inhabiles ad talia beneficia obtinenda. Per hoc autem usque personatus, officia, vel alia beneficia, curam animarum habentia ex dispensatione, quae in eorum, cura nostram moderacionem praecipua obtinent, & alia multa beneficia nostrarum, vel alia eorum praedecessorum auctoritate literarum expectant, quae quidem ad illa cum vacaverint recipere, & una cum deinceps retinere licite valeant dispensatione, noscuntur huiusmodi dispensatione vacabunt, intra dicti temporis spatium ipsae dispensatione, & dimissis aliis recipere in forma praedicta, licite retinere: penas similes incurrent, si sine talia dispensatione talia beneficia simul talique dispensatione carere attemptent praesumat. Nos de illis praesentis decreti tenore tenentur, quod ultimo receperunt, dummodo in dispensatione canonica comparat ius eisdem, intra tempus praedictum, limitatum, verbo & facto ac iure huiusmodi ordinario sub testimonio similiter potest retinere tenentur. Quod si non fuerit, etiam ipso iure privati, in quo ius est aliis comparatum, & illiusmodi penitus ad quacunque obtinenda ecclesiastica beneficia censetur. Qui vero deinceps receperint dignitates, personatus, seu officium, aut alium beneficium curam animarum habentia annexam, & unum tantum beneficium obtinebant, illud (quo ipso iure, sub quo secunda possessionem habuerint, vel per eos eorum dispensatione & fraude cessantibus, quo minus huiusmodi personatum manibus diminere debeant pari modo) ad extunc sint ipso iure secundo privati, & necesse ad alios suscipiendos ordines, qui eam ad habentia.

a. Al fraudentur, b. Nos tunc per hanc sententiam neminem de beneficiis, qui iure obtinentur, nec in tali sententia dispensatione retinere, per text. h. fin.

quodcumque beneficium ecclesiasticum inhabiles reputant. Quae omnia & singula beneficia vacatura (ut praesentibus) vel dimissa nostra & sedis Apostolicae dispositione ipsorum sacrum consilio reservamus: Inhibentes, ne quis praeter Romanum Pontificem, quocumque sit super hoc auctoritate innotuit, de huiusmodi beneficiis disponere, vel circa illa per viam permutationis, vel alias innovare quoquo modo praesumat. Nos enim, si secus aliquid seu attentatum fuerit, irritum decernimus & inane. Ceterum ordinarios intelligimus in casibus supra scriptis Episcopos, in quorum civitatibus vel dioecese concessimus beneficia, seu aliquod eorum, quae debent secundum praesentia dimitti, aut ipsi, qui ea debent dimittere, commoventur, vel ecclesiis cathedralibus vacantibus, ex illis ex eisdem: & hi de beneficiis tam dimissis, quam praesentibus perditis nos, vel Apostolicam sedem certatim liceant, quantum commodum poterunt in illis, qui de illis salubriter disponere valeamus. Quantum ad modificationem attinet ante factam, illa observari, necnon alia beneficia ecclesiastica, quocumque genere nuncupentur, curam animarum habere censentur, quae praerogativa habent, in quibus est animarum cura, non per vicarios perpetuos, sed per rectores aut ministros beneficiorum ipsorum vel illorum temporales vicarios exercenda: necnon & illa quorum minister ratione beneficiorum huiusmodi competit visitare, inquirere, procuraciones recipere, suspendere, excommunicare, seu ab excommunicationis & suspensionis sententia absolvetur de consuetudine vel de iure: iuribus aliis de minimam cura loquentibus in suo robore, quo ad exercitum permanant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostram moderationis, statutorum, constitutionum, reservationis, inhibitionis, & voluntatum infringere, vel eiususmodi contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incurre. Datum Avinionis 13. Cal. Decembris Anno 2.

DE CONCESSIONE PRAEBENDAE, ET ECCLESIAE NON VACANTIS.

TITULVS IV.

CAP. I.

Innotuit quatuordecim, & iudices causarum a sede Apostolica innotuit in conspectu non desisti procedere possunt, sicut ante divisionem praesentis. Et congrua praesentis sub hoc titulo, cum legimus de reservatione, de quibus praesentis memoria habetur in tit. de officio praebendae, & pariter in ca. Executor. ca. Si episcopus, & cap. Si episcopus, & pariter in tit. de rescriptis, vel de officio, vel de officio. Et praesentis praesentis sub tit. de rescriptis, vel de officio, vel de officio.

Edictum Apostolica in suis actibus veritatem professum, lucem amans, libenter evitat nodos ambiguitatis involucrem, illamque sibi semper in suis pronuntiationibus reservare cautelam intendit, ut de illis sit praesentis commodum, quod aliis non imminet de praesentis.

Itaque praesentis ad divini cultus augmentum, & ad salutem populi, quem in nonnullis civitatibus ac dioecese sic multiplicavit altissimus, quod in eorum finibus singulariter, aut alias partes boni pastoris implere, libenter intendentes, in ipsis dioecesebus, quarum praesentis in diuis, & aliquas in plures dioecesebus duximus dividendas, certas civitates & ecclesias eximus cathedrales, quarum singulas proprias, distinctas & li-

mitatas dioecesebus iustissimus assignari. Verum quis plures ante ordinationem seu divisionem nostram huiusmodi tam a nobis, quam a praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus, Apostolicas obtinuerunt licentias super beneficiis ecclesiasticis in ipsis tunc integris dioecesebus vacaturis: quarum nonnullae restant adhuc executioni mandandae. Nos amovere volentes cujusvis dubitationis scrupulum, qui circa executionem gratiarum super huiusmodi beneficiis concessarum posset forsan incidere, & providere considerantes attentius, quod per ordinationem seu divisionem nostram praedictam jus ad rem expectantibus dicta beneficia antea competens ex ratione mutari non debet, quin adeo efficax in divisis dioecesebus maneat, sicut prius erat: auctoritate praesentium declaramus, quod omnes & singulae gratiae super beneficiis vacaturis ante divisionem huiusmodi in ipsis quondam integris dioecesebus a nobis, vel praedictis praedecessoribus personis quibuscumque concessae, tam in ipsis nunc divisis, quam in aliis dioecesebus decisis ab illis eisdem modo & forma possint suo ordine a per executores indados, & alios, ad quos id pertinet, ad debitam executionem adduci, quibus ante divisiones saepesatas poterant & debebant. Idem etiam declaramus, quoad licentias Apostolicas iustitiam continentes: ut videlicet iudices dati per illas in causis quarumlibet personarum, quae nunc de huiusmodi dioecesebus divisis existunt, possint iuxta eorum tenorem providere procedere, ac si dictae dioecesebus, de quibus mentio in licentis eisdem habetur, integre remansissent. Nulli, &c.

CAP. II.

Nullus impudat capitula, Archidiaconos, & alias personas in iuribus, quae sibi competunt in ecclesia integra, quae illa iura percipiunt post divisionem ipsarum, sicut ante facta, nec percipere: quantum in beneficiis divisis habet qui eadem iura quae habebat in integris: Et hoc cap. sub hoc tit. fuit postquam, quoniam declarari praesentis, in alio praesentis. Concor. cap. quia monasterium, de religiosis, in antiquis.

Ad apostolicum nostrum pervenit auditum, quod aliquarum ecclesiarum per nos ab aliis ecclesiis ex certis causis, quae ad hoc nostrum animam induxerunt, auctoritate Apostolica divisarum, praesentis & subditi, capitulis, Archidiaconis, & aliis personis ecclesiarum, a quibus supra praedictae ecclesiae sunt divisis, multipliciter injurari praesentis, non permitentes eos uti jurisdictionibus & iuribus suis, sicut ante divisionem huiusmodi utebantur. Quia igitur intentionis nostrae non extitit, nec exiit, per divisionem episcopatum ecclesiarum, a quibus divisiones factae sunt, capitulis, Archidiaconis, vel aliis personis vel ecclesiis aliquatenus derogare, nisi quantum in divisionum huiusmodi licentis Apostolicis continetur expressum: Nos praesentis auctoritate statui universis praesentis, capitulis, & aliis quibuscumque personis ecclesiasticis ecclesiarum decisarum, & in cathedrales ecclesias per nos auctoritate Apostolica erectarum praesentis, & mandamus, ne capitula, Archidiaconos, & alios personatus, vel dignitates, officia seu beneficia in praedictis decisis ecclesiis obtinentes, quo minus visitationes exerceant, procuraciones recipiant, jurisdictiones, & iura archidiaconalia, & alia bona obtineant in praedictis decisis dioecesebus, sicut ante divisionem huiusmodi obtinebant, nisi quantum in divisionum huiusmodi licentis Apostolicis caveatur expressum, impediunt quoquo modo, quoque per sedem Apostolicam aliud fuerit ordinatum. Si enim aliqui contra praesentis praesentis agere vel facere praesentis, nos praesentis tales digna curabimus animadversione punire. Nulli, &c. nostrum

a Ad hac vide glossam in tit. de defensionibus, & quae legitur in 3. de Clav. Cautionem in loco ab ordine. Imol. Nicol. Ebor.

precepti, & mandati infringere, &c. Datum Avinionis Cal. Octobris, Anno...

NE SEDE VACANTE ALIQUID

INNOVETUR.

TIT. IV. L. V. V.

CAP. VNIC.

Vacante sede imperiali, cum jurisdictione ad Papam devolvitur, sub pena excommunicationis hic prohibetur, quod nullus tunc...

Si fratrum & Coepiscoporum nostrorum, & aliorum quorumlibet iura libertas servari, & ab omni fore dispendio diminutionis extraneae cupimus, & ad illud liberet noscitur sollicitudinis studium adhibemus...

qui assument, vel resumant fortassis in posterum, & talis donationis pallio abuti sunt, & ab omnibus...

DE VOTO, ET VOTI REDEM.

... TITVLVS VI. ...

... CAP. VNIC. ...

DE RELIGIOSIS DOMIBVS.

... TITVLVS VII. ...

... CAP. VNICVM. ...

... sic superstitiosus conatus insolentiam hominum ...

a Vide l. qui sub conditione. ff. de condi. inst. l. non est. s. de vus. ff. de iurejur.

est: ipsi etenim turpium lucrorum se fecibus immergentes, ambitionis nexibus involvuntur; Dei timorem damnabili cecitate possident, & quasi ambulantes in tenebris non nitam excidia personarum. Nuper sequidem ad nos apostolatus auditum multorum relictis fide digna petiit, quod nonnulli nullam habentes auctoritatem juris, vel consuetudinem, seu privilegium sciendi monetam, falsam ostendunt & fabricant in regno Francie, & locis circumvicinis.

Alii vero monetam falsam sub vero signo clarissimi Christi filii nostri Caroli Regis Francorum & Navarre illustris studiosè depravant, & ex hoc cadit à suo recto pondere. Quamplures etiam in locis circumvicinis, episcopi de jure, aut consuetudine, seu privilegio jus compendii fabricandi monetam, signum proprium monetæ reperiunt, quam fabricant, imprimere seu insculperent moluntur, ejusdem quantitatis & jacunditatis, litterarum figuræ quam habet monetæ regni monetæ suæ, quam fabricant, quantum possunt similes, speciem & formam insculperunt, & imponunt; & quamvis monetæ ipsarum eorum ad usum patrum similitudinem reponant, & more, & consuetudine observato: similitudinem tamen & popularis personæ, non habentes inter monetæ tam similitudinis peritiam discernendi, falluntur quousque ea occasione in usu monetarum, recipientes monetæ falsas assimilatas pro veris. Sunt & alii qui falsas monetæ eorum ad usum patrum similitudinem emunt, & postquam regnum ipsum eas portant, vendunt & expendant. Nos igitur attendentes, quod idem falsarii & fabricatores monetarum talium & emptores prædicti per hoc se legunt maledictione constituunt, eos, qui (ut prædictum) præmissa molant, aut fabricant, aut emere, vel portare ad regnum prædictum scienter præsumperint fecerunt record. Clementis Papæ quinti prædecessoris nostri religiose innotuit, excommunicationis sententia innotuit, absolutione prædictorum nobis & successoribus nostris, præterquam in mortis articulo, reservata. Nulli, necesse innovatorum infringere, &c. Datum Avinionis. Jul. Ann. 7.

DE PRIVILEGIIS. TITVLVS XI. CAP. VNIC.

Provincia, si qua sint, quibus aliqui nobiles Campanie & Maritima dicitur se remanere circa bonorum receptionem, hæc ostendit propter causas hic infra revocari & annullari.

Ad notum apostolatus pervenit auditum, quod nonnulli nobiles & communitates intra nostras Campanie, & Maritimæque provincias constituti, afferentes per privilegia sedis Apostolicæ sibi fore concessum, quod de Provinciis ipsi per rectorem suum qui est pro tempore, vel officiales curie rectorem suum in banniti, in terris, civitatibus, castris, & locis omnino morari libere possint, nec in illis idem rector bannitos ipsos capere valeat: eosdem bannitos in dictis terris, civitatibus, castris, & locis, non absque detractione sedis Apostolicæ manifesta recipiunt & recipiunt. Nos igitur, qui benevoli amore patris in provinciarum ipsarum tranquillitatis & pacis commodis delectamur, super hoc (prout ad nostrum spectat officium) pro eorum bono provinciarum ipsarum de congruo remedia remedia providere, privilegia supradicta, cuilibetque tenoris existant, maxime cum ipsorum prædictorum maleficia remaneant in eisdem Provinciis impu-

In mortis articulo nulla est casuum reservatio, atq. ideo omnes supradicti quibusdam panitentibus à quibusvis peccatis & censuris absolvi possunt. Ita com. Trid. sess. 4. c. 7. de casuum reservat.

nita, pandatur ausus excessibus, cultus legatur justitiam, dictique rectoris multipliciter impediatur officium, ac provinciarum ipsarum status, pacis fœdere violato, non absque grandi reipublice detrimento subverti possent scandalis, scissuris, ex hac auctoritate Apostolica ex certa scientia revocamus, annullamus, & etiam irritamus, ac nullam habere decernimus roboris firmitatem. Nulli, &c. nostra revocationis & annullationis, cassationis, iritationis, & constitutionis infringere. Data Avin. 7. Idus Aug. Anno 6.

DE POENIS. TITVLVS XII. CAP. VNIC.

Narratis facinorosis hominum Marchia, qui suos rectores & officiales occidere soliti erant, post enumerationem 17. moderatorum offensa, totidem panes exprimit, quos incurant, qui de cetero talia præsumunt: & propter patrum iniquitatem filios à quibusvis honoribus & beneficiis tanquam indignos repellit. Censor. ea. ad au. rei. & ea in quibusdam. eod. tit. in antiq. & cap. felici. eod. tit. lib. 6. junctis Clem. si qui suadentis dicitur. etiam in eod. tit.

In deteriore a crescente malitia videmus mundum in deteriore a crescente malitia videmus mundum res afflicta depravante nequitia) malis passim cumulum superaddi, ut & boni qui aliis odirent virtutis amore delinquere, interdum cum perveris administri, concurrere cum illis in illicitis habeant, & in aperta malitiam proflire. Est enim competenda malorum audacia, ut saltem poenæ formidine retrahantur à noxiis, siquæ boni sectando virtutem meliores effecti, non cogantur cum illis perire. Sanè vulgaris famæ notorium publicat, & longè lateque ipsa injuria transgressus evidentia manifestat, quod nonnulli de Marchia Anconitana, Provincia nobis & Romanæ ecclesiæ subiecta, nendum olim temporibus diversorum prædecessorum nostrorum Romanorum pontificum gressus fidelitatis ecclesiæ, declinaverunt ad infidelitatis reprobum devium: sed in diebus non longè præteritis contra nos, & ecclesiam eandem, & dilectum filium Amelium præpositum Bellomontis Capellani nostrum, Provincie memoratæ rectorem eorum rebellionis erigere præsumperunt, & in quosdam officiales & familiares suos crudeliter licentes, post graves illatas injurias, & reprobos contumelias interrogatos eisdem, & post bona ipsorum violenta prædatione substracta, eos cruenta mortis supplicii in ore gladii tradiderunt: inter quos pars dicitur fuisse non modicam, cui mens sanior inerat, & tanta temeritatis excessus non leviter displicebat, sed habuerunt, vel invitati foror confusa multitudinis cedere, dum illius nequiverunt conatibus obviare. Nos igitur, ut mali poenarum impositionibus gravium terri vereantur in antea in consimilibus erroris inivm relabi, ac boni persistentes in sua fidelitate constanter non habeant propter illorum claudicare perfidiam, remediis quibus possimus præcavere volentes, & animarum suarum salutem, dictæque Provincie pacifico statui paternis affectibus prospicere cupientes: de fratrum nostrorum consilio hac in perpetuum valitura constitutione sancimus, ut quicumque de Provincia ipsa, vel aliunde in ea Provincia moram trahens, clericus vel laicus famæ prodigus (ipsum ecclesiæ calcata reverentia) in hoc sceleris genus inierit, quod rectorem seu rectores, qui pro tempore regimini dicat

Hic potest videre tractatum De Banni, de seditione, & c. Et ego addo quod isti hic excepti, qui rebelaverunt contra ipsos vicerectorem positum à Papa, contra quem committitur crimen lesæ majestatis, & in primis in fi. 2. q. 1. incedunt in illud crimen. Bart. in l. hostes ff. de capt. & poss. rev. Cynus in l. non convit. q. 4. de injur. neg. isti quia facta fuerunt omnia in contemptum Papæ, post istos injuriata remittere arg. not. ibi per Cynum Eius.

Provincias in spiritualibus & temporalibus auctoritate
 Apostolica presertim, vel ipsorum aliquem, aut coram
 vel alio ipsorum vicarium, aut iudicem, vel iudices,
 vel ipsius Provincie thesaurarium, aut locum tenentem
 eiusdem (quod abusu) occiderit, aut ad offendendum il-
 lum vel illos insecutus extiterit, ceperit, captiaverit, de-
 tulerit, percusserit, aut etiam vulneraverit, aut ipsorum
 aliquid, vel aliam locum, ubi moram traxerint, insultum
 fecerit, aut ipsum, vel ipsos obfuderit, sive de suo regimi-
 ne vel officio forsan expulerit, vel fugaverit, vel locus
 fuerit facientis, aut illum vel illos bonis aliquibus spoli-
 averit, vel Provincie supra dictae aliquos civitates, castri vel
 loci de Provincia ipsa populum, communitatem vel uni-
 versitatem, aut aliquos ex eis, vel quosvis alios de Pro-
 vincia ipsa directe vel indirecte, contra nos & prefatam
 ecclesiam, seu rectores, officiales & locum tenentes pre-
 dictos, vel ipsorum aliquem ad seditionem quomodolibet
 excitabit, ac rebellionem seu conspirationem per se,
 vel per alium, seu alios faceret, vel procuraret, presumptum
 vel ad ea, sive ipsorum aliquem dederit auxilium, con-
 silium, vel favorem, directe vel indirecte, publice vel oc-
 culte, cupisuntque conditionis, ordinis, dignitatis aut sta-
 tus, ecclesiastici vel mundani fuerint, etiam si patriarcha
 si vel archiepiscopi, seu episcopi, etiam si superiores presul-
 tati dignitate, perpetuo sit infamis: ut nec ad testimo-
 nium, vel alios actus legitimos admittatur. Si in testabi-
 lis, tunc testandi liberam habeat factionem, vel ad ali-
 quos in testamento, vel ab intestato vocetur. Nul-
 lus ei super quocunque negotio respondere, sed ipse alius
 responderet teneatur. Nec quavis causa ad audientiam
 referatur illius. Nec valeant eius sententia vel proce-
 dus. Nullus ei in quacunque causa vel negotio patroci-
 nium prestat presumat. Nec ipse ad patrocinandum a-
 liis admittatur. Instrumenta contracta per eum, si forte
 officium tabellionarum exerceat, nullam habeant firmi-
 tatem: sed potius cum actore damnato damnentur. Di-
 gnitatibus, officiis, & beneficiis ecclesiasticis, vel manda-
 tis, que obtinet, quocunque sint, & quocunque nomine
 concessantur, sit eo ipso privatus, ac inhabilis, & indignus
 ad ea, & quolibet alia in posterum obtinenda. Fidei eius
 ad nullos honores ecclesiasticos, vel mundanos, ad nullas
 dignitates, vel beneficia ecclesiastica, aut officia publica
 quomodolibet admittatur. Libertatis & etiam im-
 munitatis realibus & personalibus, privilegii & indul-
 gentiis quibusque sub quacunque forma verborum, &
 ab Apostolica sede concessis, ex tunc penitus careant. Va-
 falli & homines a iuramento fidelitatis, & alia quavis
 obligatione, quibus tenentur iisdem, sint penitus abso-
 luti. Feuda quoque iura, que in dicta Provincia Mar-
 chie, & alibi ubicunque a predicta Romana obtinentur ec-
 clesia, sint eo ipso penitus confiscata. Aliis vero feudis,
 iuribus, honoribus, officiis, & bonis immobilibus, que a
 quibusdamque aliis tenent ecclesie, sint eo ipso privati:
 que sic ad eandem ecclesiam liberè revertantur, quod de
 illis earum rectores pro sua voluntate disponant: mobi-
 lia vero bona ipsi concedimus fidelibus occupanda:
 illud nihilominus adficientes nostre huiusmodi fan-
 ctioni, ut sic delinquens excommunicationis senten-
 tia: Universis vero, seu communitatibus, que deliquerint
 in predictis, eiusque territorium & districtus, interdi-
 cto ecclesiastico subiacent ipso facto: A qua quidem
 excommunicationis sententia nullus ab alio, quam a
 Romano Pontifice possit absolutiois beneficium ob-
 tinere, nisi duntaxat in mortis articulo a constitutus.
 Per hoc autem non adimimus secularibus potentatibus

facultatem utendi legibus contra tales, que contra
 sic delinquentem catholicis Principes excommunicat
 tenim est, ut quos timor Dei a malo non tenent, ip-
 sorum moles in eos exaggetat, compellat. Nostre
 nostre functionis, & functionis impugnet. Datum
 non. 8. Cal. Septemb. Anno 3.

DE SENTENTIA EXCOMMUNICATIONIS
 SUSPENSIONIS ET INTER-
 DICTI.

TITVLVS XIII.
 Titulus gratiarum facti Apostolice imperatorum, cum
 clausula in scriptis, quam non consensit, hic continetur. Ex
 tenore quorundam litterarum apostolicarum, dicitur: In
 partem respectu habemus. Cetera transgressum penam
 ab officio usq. ad sex menses, & quousque proinde excom-
 & ultra illam abbreviatis huiusmodi sententiam excommunicat
 pa communitate.

CAP. VNIC.
 Vn ad huiusmodi Rom. ecclesie facti, cum
 ad matris ubera, testata dicitur, ac ad
 Rom. Christi Vicarii successoreque Pre. Com-
 tiam, tanquam ad patris plenam provocationem, or-
 orbis terrarum, & qui habitant in eo, gratiam, &
 assidue consulant universi: indignum videtur, ut
 fore temporibus, ut quibus nos & ecclesie gratiam
 iam in gratis, deficiamus in dona: ne meminerit
 inde prestatu octavo, unde gratiam videri
 erat collaudandi: neve scriptura redet dicitur, quod
 liberalitas fecerat gratulium. Qui de re sua
 rum nostram scripturas, regit quousque
 abbreviatorum Rom. curia notis, illam in re
 mus moderatorem apponi, qui postea, quia
 pte huiusmodi conceduntur, se gratis ipse ad
 lica sede liberaliter sentiant concessio: ut
 solum scriptibus, regit, etiam non
 abbreviatoribus antedictis, qui sententia in
 multo labore desudant, de suo laboribus
 Ad tollendos igitur exitus, diffinitio, curam
 antedictis, qui possent ex variis litterarum
 taxationibus provenire, faciemus ut non
 plus in huiusmodi taxationibus obsequerent, videtur
 quod litera gratis cum clausula condita
 nicatu, & prebenda, & alio beneficio, quod
 cura vel sine cura, vacante vel vacatur, vacante
 Tironensibus & non ultra taxetur: & idem in
 grossis & non ultra taxetur: ex tunc vero
 Tironensibus & non ultra taxetur: & idem in
 bus literis beneficiis gratulis, puta super
 aliquo, administratione & huiusmodi, se
 earundem servari debet. Si vero eadem
 & executoris earundem (ut supra) aliquando
 communes, vel insolite apponantur, de
 clausularum huiusmodi congrue possent
 videlicet quod non habeatur conditio in
 majoris vel minoris gratie eius, quod
 quod ipsi sint majores vel piores
 & provenit, & ex hoc plus minus
 beatur in taxando illa consideratio ad
 licet longior scriptura magis, & minus
 tur: hoc tamen circa huiusmodi clausulas
 addito moderamine in taxando, ut
 appolite non faciat lineam, nec ipse
 xationem augmentet. Si vero per se, vel
 dita clausula faciat lineam, in quatuor
 grossis taxetur: & sic pro quolibet
 grossis taxetur: & sic pro quolibet

Quia in mortis articulo nulla est casum reservatio, vide
 Can. Tria. ff. de casum reservatione.

Vide Inno. VIII. in regul. de absolutione, quod casum
 est mater punituram, vide eodem in regul. de

DE VERBORVM SIGNIFICATIONE.

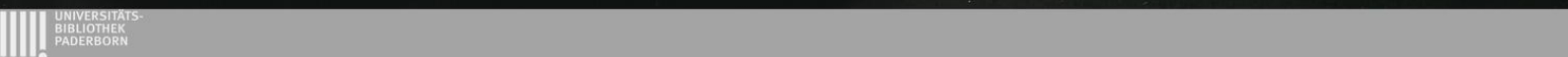
TITVLVS XIX.

CAP. I.

Cum fratres minores in dementibus vobis secundum eorum regu- lam debeant induci, de qua vobis sit intelligendum, hoc reliquit iudicio superiorum, praesens sub pena excommunicationis illi vobis, & reprehendens fratres, qui pro arbitrio suo habitus, curtos, stritos, & novitatis plenis portabant, qui transgressores regulae non dicuntur, si in hoc superioribus obsequuntur. Superiores, etiam arbitrii potestatem, an habenda sint granaria & cellaria pro necessitate ad victum colligenda. Tandem fratres ipsi hortantur ad obedientiam, quam dicit paupertati & castitati esse preferendam. Et dicitur: Et si quidem mandatis. Concord. c. Exiit qui seminat, eod. tit. lib. 6. c. Clem. Exiit de paradijs, eod. tit.

Volendam exigit cetera scrupulositate ambiguum, ac ipsorum quodammodo in octa scientia (ne discretus, quod irreligiola horum sit vana, & in hoc superstitiosa religio) ut dum suis mavult temere sub conscientiae velamento conceptibus, quam prelatorum ordinis sui cum obedientiae merito providere inhaerere sententiis, nos post praedecessorum nostrorum, & praesertim felices recordationis Nicolai quarti, ac pie memoriae Clement. V. Romani Pontificis super intellectu & observantia regulae ordinis fratrum minorum, declarationes salubriter editas, solidas quidem & claras, & lucidas multaque maturitate digestas, nostras Domino favente indubitanter praedecessorum declarationibus declarationes adiungamus: sicque dies a diei erudite verbum, & nos nostri sententiam manifeste, ne perperam paucorum dicti ordinis fratrum (quod ab his) in secula, recta ipsarum declarationum verba convertens in devium, illa que suis eis profecto contraria accommodans sententiis, ingratas Deo, superioribus contumax, praefato ordini detrahens, odiosas confutans, unigenam scindens, si valeat, reddatur, ac grave in populo scandalum a latarai quin potius (ut nostra vehementer flagitat in sententia) antedictis profugatis incommodis, sancta minorum fratrum religio, ad quam iam dudum (cum minor nos gradus haberet) dilectionis & devotionis fervor incanduit, nunc vero post susceptum a nobis Apostolice servitutis iugum, ad illius religionis gubernationem, protectionem, defensionemque interius exteriusque propitiam pastoralis curae sollicitudo nos angit, paternae cogit providentiae debuit, ac internae charitatis zelus accendit, quia pace gaudeat, sancto proficiat ocio in numero ac merito, quam & plurimum augeatur, blandique in reuerentium filiorum suae scilicet professionis ruat oscula, maeret vitulum, eorumque libentis, & sedula curata in amplexus: profecto quam ipsius religionis odor trahat, charitas attrahat, scientia lucidee, oratio metetur, quae in convulle lachrymarum, huius scilicet mundi miseria, vel cordis contritione & humillatione purissima ascensionem in corde suo disposuit, ut non solum in virtutem de virtute proficiat, sed in eadem virtutibus permansens, quasi quibusdam harum ad perfectionem tendentibus gradibus, ac die in diem si de se melior ascendat in altius, terrena desinat, ac coelestia complectatur: sicque tandem divino lumine collocata in patriis, tantum Deum secundum huius sanctae ascensionis gradus cognoscit spernit, quare nunc in huius peregrinationis angustiis illos conscendit altiores. Nam secundum David Prophetam existimam, dum sanctam ecclesiam Deus suscipiet, in eius gradibus

linea clausula in taxando quarta pars grossi Turon. addatur, & si quid superfluum, & minus linea, illud superfluum ac taxationem immutat. Lineam autem, quae centum ac quinquaginta literas, seu XXV. continet dictio- nem, intelligi volumus in hoc casu: & ut taxatio huiusmodi (dum exempla ponuntur) quodammodo proce- dit, in ista illa clausula: Verum ne sub eo praxetur, &c. quae quatuor continet lineas, uno Turon. grosso taxetur, illa etiam clausula: Praebendam vero ac dignitatem, quae cum acceptatione reservat, quae quatuor & paulo plus continet lineas, uno Turon. grosso taxetur: & in huiusmodi clausulis additis, secundum linearum nume- rariis dem fiat. Eandem taxationem cum moderamine, quoad praefatas literas in registro nostro volumus, cum fuerint registranda. Eandem taxationem quoad praefatarum literarum notas, huiusmodi gratia cum anecdito numero abbreviatores ob- servent. De executionis vero huiusmodi gratiarum ab- breviatorum ipsi, etiam nisi clausula non communes vel huiusmodi apponatur eisdem, duas tantum recipiant Tu- ron. Hic licet sine taxatione praedictarum literarum adnotari volumus, in forma tamen pauperum defertur volumus pauperum, & nostram taxationem in illa, vi- detur esse Turon. grossi in violabiliter observari: nam huiusmodi fore vitium, qui super pauperem & egenum, adnotari verbis prophetis & edocemur. Circa taxa- tionem autem literarum, quae per audientiam trans- mittuntur, nihil ad praefatos aliquid duximus ordinandum, sed notandum modus observetur in illis, qui solitus est huiusmodi observari: maxime secundum taxationem literarum ipsarum, quae in libro provinciali inveniuntur esse quae sunt. In quarum taxationibus literarum ex- cepta rationabilibus iustitiam, ut Turonens. grossi, quoad scilicet Romana curia exiterit circa montes Romanos succedat. Ceterum ubique de Turon. grossi in taxationibus praefatis sit mentio, intelligi volumus, quoad curia fuerit circa montes. Si vero circa montes Romanos scilicet, vel in aliis locis, vel in aliis partibus curia ipsa constituitur, in taxationibus antedictis huiusmodi pro Turonens. ponatur. Ad haec praedictae nostrae adnotamus functioni, ut si forsitan (quod quodamque contingit) eveniat, videlicet quod non culpa, neque ignavia, vel defectu scriptoris, vel ex ignorantia exci- tatus coram deficiat, vel ex occupacione, distractione, aut alia quavis occasione abbreviatoris, qui notam ex qua litera gressu procedit, in parte formaverat, eadem grossa li- tera quae fuerit referenda: hoc ipsi scriptori, vel illi, qui litera huiusmodi fuerit referenda, non noccat, sed abbreviatori debeat imputari, in tantum, ut eidem scri- ptori abbreviatori ipse satisfaciat integre iuxta taxationem nostram grossi literae referenda: Ceterum ut praedictae, quae in hoc pro unitate publicae sunt in huiusmodi salubriter, & diligenter sit observatae inveniunt, quo transgressores in maiori noverint se poena percituri statim, & in huiusmodi omnes & singulis, tam literarum nostrarum, quam registri nostri scriptores, quam abbreviatores nota- rios ipsorum (quibus etiam abbreviatoribus specialiter adnotari sub excommunicationis poena mandamus) qui omnia praemissa fecerint, plus scilicet praefatas nostras be- neficiae literas, vel notas ipsarum, vel ea eandem in dicto registro scripturas taxando, exigendo vel recipiendo pro- pter quae superius sit taxatum: usque ad semel tempus, in quo sic deliquerint, sint eo ipso suspensi, & in eodem deliquerint in eodem, ipso facto eodem of- ficio quoad quantum in ipsis fuerat, maculare canarunt) privatis agnoscant. Nulli ergo liceat, &c. Datum Avin. 4. Idus Decembris. Pontificatus nostri Anno 14. 1400.

dignoscetur. Quapropter tantis incommodis tantisque eiusdem ordinis excitati periculis, ac ad illa salubribus & opportunis per eisdem sedis providentiam circumspiciam adhibendis summoventis remedijs, nostræ sollicitudinis studium convertemus ad Dei laudem, beati Francisci præconium, ejusque præfati ordinis pacem, consolationemque fidelium, necnon minus cautis, minusque habentibus inobediendi vel evagandi occasionis subducendam materiam, ad trepidandum ubi timor non aderat, scrupulosam caliginem detergendam, eosque suaveriter ducendos, ut filios ad ipsius religionis gremium velut matris. Diligenti super his perquisitione & matura deliberatione præhabitis, de fratrum nostrorum consilio, infra scriptas declarationes, commisiones, ordinationes, & præcepta, quæ inferius inferuntur, duximus adjungenda. In primis cum dicatur in regula, quod illi, qui promiserint obedientiam, habeant unam tunicam cum caputio, & aliam sine caputio, qui habere voluerint. Item quod fratres omnes vestimenti vilibus induantur, & super prædictorum vestimentorum sensu à præfatis prædecessoribus nostris Nicolao & Clemente declarationes (ut præmittitur) limpidè emanant: dictusque Clemens hujus vilittatis iudicium ministris, custodibus, seu gardianis ordinis prædicti duxerit committendum, eorum super hoc conscientias onerando: nec ob hoc in quibusdam ex fratribus antedicti ordinis, volentibus plus sapere quam oportet sapere, novarum adventiones ambiguitatum cessare quamplurimè: vel non omnino non vetustatum explicatio quaestio, tam videlicet super longitudine & latitudine, quam grossitie & subtilitate, forma & figura vestimentorum ipsorum: quinimo adeo hujusmodi adventiones & quaestiones propria excrevere licentia, ut ex eisdem fratribus aliqui habitus propterea curtos, strictos, inusitatos & squalidos, novitate plenos, ac diffidit non ignaros, cum à communitate ordinis discrepant, assumerent, nec eos ad ministrorum, custodum, gardianorum eorumdem mandatum requisiti deponerent, nec alios prout eisdem ordinis communitas deferrebat habitus, juxta eorumdem ministrorum, custodum, & gardianorum arbitrium ducentes referendos, dicentes in hoc eorumdem prælatorum suorum non parendum fore arbitrio: cum & suum sic despectum regularem & cruciformem assererent, ceterorum verò superfluum habitum irregularemque censerent: Nec huic eorum opinioni præfati Clementis declarationem sapius repetitam obesse. Nam licet ministris, custodibus & gardianis præfatis vilittatis deus in illa iudicium, tamen inibi consequenter adiungitur: ita tamen, quod vilittatem in vestibus fervant: præfatum cum & in declaratione prædicti Nicolai dicatur, quod semper in eisdem fratribus & eorum actibus paupertas sancta relicta, prout ipsi ex eorum regula invenitur indicata: ac constitutionibus ejusdem ordinis generalibus caveat (ut asserunt) quod in omnibus, quæ ad habitum fratrum spectant, reluceat semper asperitas, vilittas, & paupertas: unde cum nec paupertatis, vel vilittatis oblatæ per ministris, custodes, & gardianos vestes existerent, nec ipsorum superiorum ordinis sui in deponendo vestes quas gererent, nec in reassumendo, quas darent, sequi iudicium illatenus tenebantur, generali ministro & ceteris fratribus, qui pro communitate ejusdem ordinis aderat suis rationibus (quas brevittatis causâ omittimus) contrarium asserentibus ex adverso: prout hæc & alia hincinde coram nobis & eisdem fratribus nostris scripto lecta, verboque fuerunt proposita, ac etiam coram aliquibus ex fratribus nostris

prædictis super hoc deputatis à nobis, presentibus quos ex fratribus dicti ordinis, qui in prædictis communitatibus adverbantur eidem, fuerunt presentibus. Quocirca nos seriosius rationibus, & obsequijs & alijs, illisque plenius intellectis, & obsequijs præfati finem dare negotio, de prædictorum fratrum nostrorum consilio declaramus & dicimus, quod vestimenta (sicut prætangitur) dicatur in regula, quod fratrum vestimenti vilibus induantur, & cum vilittate hujusmodi vestium, tam habitus, quam interiorum manuum, illam præfatus Clemens intellegi debere debet, quæ secundum consuetudinem vel consuetudinem patris debet, quantum ad colorem panis de presere, vili merito reputari, atque consequenter bonis vilittatis iudicium ministris, custodibus, seu gardianis prædictorum super hoc conscientias onerando: & committendum, prout in eisdem Clementis declaratione per hoc conscriptis plenius continetur in eorumdem ministrorum, custodum, seu gardianorum eorumdem iudicio est restitutum. Nosque nihilominus præfatum ministrorum, custodum & gardianorum iudicium præfatum auctoritate committimus determinare, nihilominus arbitrarique præcipere, cuius longitudo & latitudo, grossitie & subtilittatis, formæ hinc inde super hujusmodi accidentium esse debeant, tam habitus ipsorumque caputis, quam interiores tunicæ, quibus sunt omnes minores dicti ordinis induantur, ut supra quævis quantæque vilittatis indui eos ipsæ vestimenta oporteat, & an in vestimentis hujusmodi declarationes regulæ & declarationes eorumdem prædecessorum nostrorum, & præfatis ordinis constitutiones, relictas dicatas, vilittas, & paupertas: utramque quantum ad obedientiam prædicta fratres vestimenti induantur, vel habeant: super quibus eorumdem ministrorum, custodum, & gardianorum conscientias oneramus. Item præfatis districtè præcipiendo mandantes, quod si præfatis in his similibus eorum arbitrium determinatum, provincialium verò in provinciis multitudine iudicium, generalis quidem in totis ordinis, ac gardianis, sive consimilibus ordinis eorumdem commisionibus eisdem fratres omnes & singuli de ipsorum iudicium, illisque parere per omnia censeantur. Ac obsequijs illorum sequendo arbitrium determinatum, non debent, nec ipsi se ipsos autemque sui regulæ vel constitutionum sui ordinis transgressores, maxime cum nec expressè vel determinatè in prædicta litterarum eorum dicatur regula vel declarationibus aut illis, quantæ longitudinis, quantæ latitudinis, quantæ grossitie, vel subtilittatis, qualis formæ, qualis hinc inde hujusmodi debeant esse vestes, sicut nec quævis quantæque vilittatis eas esse oporteat exprimitur in eisdem declarationibus, & præfatis, ut supra, quæ non impari, vero sensu, veroque id regulæ, declarationis, intellectu, ejusdem Clementis in hac parte vestimenta præfatorum ministrorum, custodum, & gardianorum in prædictis, horumque similibus fore iudicium de illis, compellimur, illaque eis (ut prædictum) committere invitatur. Non enim particularium quorumvis potest dari scientia, neque eorum (cum in illis litterarum tingeri fieri disciplinam, non aut, non regulæ communitatis singulas, accidentisque cuncta complerentur: &

a Vide l. si vero. §. de viro. in 7. sollicita. ff. sol. mat. & l. 2. c. de noxal. ali. Bari. in l. omnes. §. q. principali. ff. de iust. & jur. Pannor. c. solita. c. coll. de majoritate & obed. Font.

a Vide hic que ego notavi in glossarum in h. officio. l. gl. retroquas. de test. l. q. Font. b Nota hic expressè, quod compassi cognoscere de principali, compassi etiam cognoscere de quæ consequenter accedunt. vide gloss. sup. ad. in l. q. de vendit. Font.

habet in illis minoribus majoribus obsequi, illisque in-
 tercedere, non in certis solum, verum etiam in dubiis: &
 precibus perfusi artibus, quibus obediunt, presentem re-
 sponsam singulis, quibus obtemperant disciplinis, ut illarum
 non egrediantur debitis obsequiis ministeriis subse-
 quantur. Sic iudicant cuncta rimantur & discutunt, leges ca-
 pitulorum appellat, canonum decreta scrutantur: sic moribus ag-
 gressus medicum, sic virtus constant in medio sapien-
 ter prudentemque deponit: ne si quisque regatur, ut
 appetit, confectum corruat, ut non querit, neque taliter
 conserventibus non ordo, sed horrore inhabitet: aut si
 quod ab illis discordia: religio, religio relectur: sen-
 tentia non quod variatur, ut capta, & crescit in stolidis
 opinionibus phantasia. Eodem modo, eisdemque
 operantibus rationibus invitati, cum prefatorum im-
 munitatem, vel custodiam sub certa forma, simul scilicet
 & separatim in suis administrationibus & custodiis,
 cum a guardianis & duorum de conventu loci discretorum
 conventuum & antiquorum in ordine fratrum consilio &
 assensu, prefatus Clemens iudicio dixerit relinquendum
 in illis solum et debite et in expertis, quod fratres &
 ipsi illique granaria & cellariis non possunt vix necessaria
 possidere: quo casu granaria & cellaria, congregationes
 & conventiones huiusmodi eis ipse concessit, prout in
 predictis ejusdem Clementis litteris plenius continetur.
 Nos de gradibus fratrum nostrorum consilio eorum-
 dem ministeriorum & custodiam sub eadem forma iudicio
 prefatorum auctoritate committimus determinare, vide-
 licet aditari atque precipere eo casu qualiter, ubi, &
 quando, & quomodo granum, panem & vinum pro vicia
 fratrum necessarii, fratres ipsi querere debeant, conser-
 vare sive reponere, etiam si reponenda sint predictis gra-
 nariis & cellariis conservanda: statuentes & districte
 precipiendo mandantes, quod in predictis & his simili-
 bus eorumdem arbitrium & determinationem sive iudi-
 cium generalis quidem in totius, provincialium vero in
 provincialium, ministeriorum ac custodiam simul & sepa-
 ratim administrationibus & custodiis ordinis memora-
 ti commissi eisdem, cum guardiani tamen (ut supra praedi-
 cimus) & duorum de conventu loci discretorum sacer-
 dotum & antiquorum in ordine fratrum consilio & as-
 sensu, fratres omnes & singuli obsequi omnimode, il-
 liquet pueri per omnia teneantur. Ac insuper quod il-
 lorum legendo arbitrium, determinationem sive iudi-
 cium, illisque patendo, nec dici possint vel debeant,
 atque ipsi seipsum autem sua: regula vel constitutio-
 nem sui ordinis transgressores. Ideoque omnes & sin-
 gulos fratres antedicti ordinis minorum, qui strictos,
 ceteros & diversos habitus ab ipsius generalis mini-
 strii & aliorum de dicta communitate habitum coram
 nobis & fratribus nostris, & aliis in Romana curia de-
 siderant, vel deserunt, monemus & hortamur in Do-
 mino, eis nihilominus in virtute sanctae obedientiae &
 huius excommunicationis poena per Apostolica scripta
 mandantes, quatenus ad mandatum ipsius generalis
 ministeriorum, quos deserunt habitus, & aliis juxta eisdem
 generalis arbitrium & determinationem sive iudicium
 se ipsi precipiantur induantur. Ipsique generali in
 ministeriorum sive alius & per omnia secundum beati Fran-
 cis regulam & predictorum predecessorum nostrorum
 observationes, concessionis, & commisionem, in ipsis
 observationibus comprehensam: & nostras contentas
 in presentibus, humiliter obediunt, pareant & inten-
 dent: non obstantibus quibuscumque privilegiis, indul-
 gentiis, litteris, libertatibus, immunitatibus, vel exem-
 ptionibus, eis, vel alicui ipsorum a prefato Clemente

concessis, vel appellationibus ab eis vel ipsorum aliquo
 ad sedem Apostolicam interdictis, quae in quantum possent de-
 rogare presentibus viribus vacuum. Religio namque
 perimitur, si a meritis subditi obedientia subtrahatur:
 magna quidem paupertas, sed majori meritis, bo-
 num est obedientia maximum, si custodiant illa: nam
 prima rebus, secunda carni, tertia vero menti domina-
 tur & animo, quos velut effrenes & liberos ditioni al-
 terius humilis iugo proprio voluntatis astringit. Ad
 hanc itaque fratres praedicti non invitati, sed sponte re-
 deant, hanc velint & appetant, hanc magis desideris
 concupiscant, illudque votis Cantorum & ingemunt.
 Oculum me oculo oris sui, charitatis utique & dilec-
 tionis, religionis huius obedientia sancta purificans:
 nam meliora sunt ubera tua preceptorum, siquidem &
 consiliorum quaedam autem pocula, vino, unguentis
 optimis, scilicet bonae fame fragrantia suavitatis odorem.
 Nec formident hi ad obedientiam ordinis Deo auctore,
 dum redeunt: nam praetatos suos (ut semper speramus,
 etiam in iungimus) sibi benignos & mites invenient, ce-
 teros dulces atque palatibiles, cum sint & esse debeant om-
 nes & singuli fratres in Christo, & clamant: Quis mi-
 hi det te fratrem meum, communi scilicet patri beato
 Francisco congenitum, fugentem ubera matris meae, re-
 ligionis utique & professionis eius velut matris, contem-
 plationis & electionis suavia & dulcia pocula, ut inven-
 iam te foris ab eisdem observantiis quodammodo
 dispartem, & deosculer blande, videlicet intra charitatis
 viscera te complexus: & jam me, imo & te nemo despi-
 ciat, profecto quos foris postos multi, ac si divites & de-
 sidios, fortasse despexerant, intus, puta intra dilectionis
 interna praecordia & conformis observantiae claustra re-
 positos, jam nemo despicit, sed suscipientes eosdem dul-
 cedine quique digne laudibus effert, & susceptos. Nul-
 li ergo, &c.

C.A.P. II.

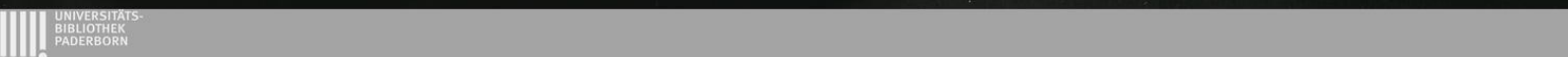
Transmissio qualiter glossantes decretalem, Exiit qua seminat,
 sed. ut. lib. 8. excommunicationem ipso facta non obstantibus qui-
 busdam privilegiis incurrit, illam excommunicationem us-
 que ad hunc usque suspensam suspendit. Et per istam sus-
 pensionem contra fratres minores obsequenda non videtur trahere
 occasione.

Quia nonnunquam, quod conjectura profuturum
 creditur, subsequens experientia nocivum ostendit,
 non debet reprehensibile iudicari, si canonum con-
 ditor, canones a se vel suis predecessoribus editos, vel
 aliqua in eisdem contenta canonibus, revocare, modi-
 ficare vel suspendere studeat, si, es obesse potius
 viderit, quam prodesse. Sane dudum felix record. Ni-
 colaus Papa quartus predecessor noster, quandam
 constitutionem declarativam, quae incipit, Exiit super re-
 gula dilectorum filiorum fratrum ordinis minorum,
 quam beatus Franciscus almus confessor instituit,
 promulgavit: sub certis poenis artibus interdicens, ne
 concordantiae, contrarietates, seu aduersae vel diversae
 opiniones ab ipsius constitutionis lectoribus seu ex-
 positoribus aliquatenus inducantur, nec super consti-
 tutione glossae fiant ab aliquibus, nisi forsitan, per quas
 verbum vel sensus ipsius vel ipsa constitutio quasi gram-
 maticaliter & ad litteram exponatur, nec intellectus
 ipsius per legentem distorqueatur ad aliud, quam con-
 stitutionis eisdem littera ipsa sonat: glossantes autem
 in scriptis constitutionem eandem aliter quam superius
 est expressum, facientes quoque commenta, scripturas
 seu libros, & ex certa scientia & deliberatione deter-
 minantes in scholis, seu predicantes contra contenta
 in constitutione predicta, vel aliqua seu aliquod praedi-
 citorum (non obstantibus aliquibus privilegiis seu

a Vide Cart. in l. 1. §. si plures: ff. de instituto. Ioan. And. & post
 in Albo. in c. v. de iudic. ex consil. de reg. iur. lib. 8. & de materia in-
 jura. in c. 1. §. si quis in Clem. ex. v. & c. v. s. u.

a Cant. i. b. Vide qua notata in cap. extra mater. de sent.
 excomm. l. 6. Font.

M m m m a

indulgentis aut literis Apostolicis, quibuscuque personis, dignitatibus, ordinibus, aut locis religiosis vel secularibus generaliter vel singulariter sub quacunque forma vel expressione verborum concessit: que nolit aliis quibus in predictis quomodolibet suffragari ipso facto excommunicationis sententia voluit subiacere. Nos autem attendentes, quod argumentis frequentibus & collationibus late veritas aperitur, quodque sub eadem littera sepe later multiplex intellectus, nec non esse difficile, volentibus constitutionem predictam perfecte legere ac intelligere, penas adjectas in constitutione huiusmodi devitare: viam veritatis aperire volentes, & periculis, que ex predictis possent literarum personarum precipue scholasticarum incurrere, se lubriter obviare, presertim cum de novo suborta sint aliqua dubia, circa que possent periclitari veritas, & erroribus via pandi, nisi liceret conferre super contentis in constitutione huiusmodi & disputare: prohibitiones & penas predictas tam latas, quam comminatas, & earum effectus, in fratrum nostrorum ac multorum Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum praelatorum sacrae theologiae magistrorum presentia, dum consistorium teneremus, auctoritate Apostolica duximus usque ad sedis Apostolicae beneficium suspendendas. Per suspensionem autem huiusmodi nequaquam cuiquam intendimus impartiri, quod contra fratrum regulam predictorum dogmatizare, scribere seu determinare, predicare seu prave loqui liceat publice vel occulte: quoniam haec omnibus & singulis auctoritate predicta districtius inhibemus. Ne autem in posterum praesentium prohibitionum & penarum suspensio in dubium revocari valeat, aut alicui propter defectum probationis impingi, quod velut transgressor prohibitorum ipsarum in penam seu penas inciderit aut edictas: Nos volentes super hoc de opportuno remedio providere, chartas seu membranas suspensionem continentem eandem appendi seu affigi in maiori ecclesiae Avinionensi officio, seu super liminaribus faciemus, que suspensionem predictam suo quasi sonoro proconio & patenti iudicio publicabunt. Dat. Avin. 7. Cal. April. Anno 6.

CAP. III

*Domini verum, que perveniunt ad fratres minores, re-
cipiunt ab ecclesia Romana, simpliciter usu facti fratribus ipsis
recepto in ea. c. xxi. qui seminat. eod. tit. l. 6. Summus pontifex
refutat: multiplices rationes probans eos non posse habere in re ali-
qua simpliciter usum facti. Et statuit quod de cetero nullam rem
nullamq. dominium habeat ecclesia Romana in huiusmodi rebus,
qua in posterum conferuntur vel offeruntur ipsis fratribus. Hac
extrema voluntas est iuridica, & subtilis in plerisque locis, praesertim ubi probat usum simpliciter non posse consuetus in rebus usu
consumptilibus.*

Ad conditorem canonum non est dubium pertinere, cum statuta a se vel praedecessoribus suis edita obesse percipit potius, quam prodesse, ne ulterius obesse valeant, providere. Dudum siquidem felix record. Nicolaus quartus praedecessor noster, attente prospiciens in almi confessoris beati videlicet Francisci regula contineri, quod nihil sibi approprient, neque domum, neque locum, neque rem aliquam aliam sui ordinis praedecessores, ac considerans diligenter, quod per pia recordationis Gregorii Papae IX. & nonnullos alios praedecessores eiusdem fuerat declaratum, hoc debere servari, tam in speciali, quam in communi: necnon & consideranter attendens, nonnullos fratribus ipsis de-

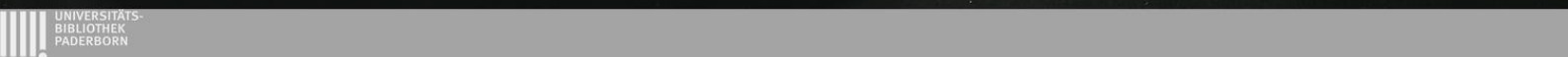
trahere, impingentes eisdem, quod res ipsas & rationes huiusmodi non observarent, necesse ostendens omnia contra praesentis fratres obtinuerunt: quod, ac professorum ipsorum conscientiam proinde alia ordinavit & fratri, omnium utilitatem & decorum, ecclesiarum quoque & orationum ac munerum, ecclesiarum tam praesentium, quam futurarum, & aliarum emptarum, & elemosinarum, & aliarum seu concessarum dictis fratribus. In quibus fratribus servandum) proprietatem & dominium plene ac libere ad se & Romanam ecclesiam pertinere, ipsi in praesentia ac antedictam ecclesiam, simpliciter vel in communi vel in rebus & bonis huiusmodi reservato fratribus vendi expedit, seu etiam commutari, fratribus in eadem ordinatione concessit, ut res ipsas vendant vel divisiim auctoritas intercederet) possent libere commutare sed & quia fratribus ipsis pecunia per ipsos vel alium recipere ipsorum regula districtius interdictum, & concessit, quod si vendi contingeret res multae antedictas pretio estimato, quod huiusmodi pecuniam procuratorem deberet recipi, a praefata sede, vel Cantuarii gubernatore eisdem ordinis deputandam, remittatur eisdem in rem vestiam, cuius usus esse possit, & eiusdem ordinis fratribus, expeditio non potest, quod possent de yllibus rebus mobilibus, ut penam valentibus fratribus ipsis pietatis sui decessoribus, vel pro alia honesta causa, & rationabili obedientiae causa per hoc superiorum suorum licentia) rem vel aliam alium ordinem ordinare. Quorum interea non obest illa dicto ordini existimans profutura: ipsi tamen contentio modo utendi fratrum ipsorum ac dictae ecclesiae subiecta patientia circa ipsam non possent, sed potestatem ipsi fratribus, quam multis alia ordinibus magistra rerum experientia noscitur deest. Ita quidem fratribus quantum ad statum petitionis necessarium profuit reservatio nominis sapienter, cum eadem perfectio vite Christianae principaliter, & essentialiter in charitate consistat, que ab Apostolo perfectissima virtutum dicitur, & que unit seu iungit aliquoties in terminem suo fini: ad quam per contemptum bonorum temporalium, & ipsorum expromissionem, non disponitur; per hoc praecipue, quod solitudo, qua in quiete in acquirendo, conservando, & dispensando operatur, que plerumque ab actu charitatis retrahit, arguitur. Quod si solitudo eadem post expromissionem huiusmodi, que ante ipsam incerta, pertinet ad prohibitionem huiusmodi, talis expromissionem valere non potest, constat autem, quod post ordinem huiusmodi non fuerunt in acquirendis ac conservandis bonis praesentibus in iudicio & extra minus solliciti, quam ante ipsam praesentibus fratribus ipsis, quamquam sint religiosi mendicantes alii, habentes aliqua in communi. Ad hoc, magis profuit dictis fratribus ordinatio supra dicta, quoniam ad hoc, quod propter caritatem talis proprietas, quae carere se dicunt) domino obtinent. Licet tamen praedecessor noster praedictis dominium earum concesserit, quae ipsi fratribus offerri seu conferri, aut alio modo habere liceat ordini, vel fratribus antedictis, qui non simpliciter praedictis fratribus reservato in re Romana simpliciter recipiendum duxit, ac libere permissum decreverit, ut superius est expressum: autem magis ipsorum fratrum utendi modo, & eius ecclesiae, &

a De utilitate dispensationis omnino rade solum nuptialium
Iohannis de Nevegan in princ. Pont.

ad ipsos possit ex re ipsa utilitas (salva rei substantia) pervenire, quales res consistit esse usu consumptibiles, nequaquam possit in rebus ipsis cuiquam usufructus vel usus constitui, vel à quoquam haberi. Adhuc nec jus utendi, quod nec est jus in re, nec servitus personalis, sed merè jus personale, pro quo reales actiones non competunt, in rebus talibus, vel rebus ipsa utendi potest constitui vel haberi, cum & jus tale exigit, quod ex re ipsa, quæ ad utendum conceditur, tali modo ad usufructum pervenire possit utilitas aliqua, ac cum usu permanere usufructui, substantia salva rei, quod nequaquam potest (sicut ad sensum potest percipi) in rebus usu consumptibilibus reperiri. Rursus nec simplex usus, qui nec est servitus, nec pro illo competit jus utendi, in talibus rebus potest constitui vel haberi: cum enim uti re aliqua, nihil sit aliud propriè, quam fructus rei sive utilitatem aliam in solidum vel pro parte recipere, qui ex ea possunt (salva rei substantia) provenire, restat quod re ipsa uti quis nequeat, ex qua (eius salva substantia) nulla sibi provenire potest utilitas, quales res usu consumptibiles esse constat. Ex quibus patet, quod nec usus, qui est servitus personalis, nec jus utendi quod non est servitus, sed merè jus personale, nec actus ipse utendi sine jure alioquo possunt in rebus usu consumptibilibus constitui vel haberi, cum quodlibet præmissorum exigit, quod ex re ipsa (salva rei substantia) possit haberi jus utendi, seu utenti ex re ipsa utilitas aliqua provenire, quod utique in rebus nequit usu consumptibilibus reperiri. Nec obvia prædicta, quod idem prædictum non in ordinatione prædicta etiam illorum, quæ ad vitæ sustentationem pertinent sibi & Romanæ ecclesiæ dominium, reservari: hoc enim de rebus illis duntaxat debet intelligi, quæ usu non sunt consumptibiles, sine quibus humana vita non est sustentabilis, quæ utique non sunt pauca. Licet autem in rebus usu consumptibilibus, nec jus utendi, nec ipsum uti possit constitui vel haberi, ipsæ tamen poterit jus abuti: Abuti autem (dum tractatur de rebus usu consumptibilibus) pro rei consumptione sumitur, quod ei opponitur, quod est uti. Vni quidem præsupponitur, quod cum usu salva rei substantia maneat, sed abuti exigit, quod cum actu hujusmodi rei substantia consumatur: cum abuti nihil aliud, quam contra naturam usus uti in hac materia propriè possit dici. Licet autem quis re utilis abique jure utendi aliquo uti possit, ipsam tamen uti etiam in re tali abique jure utendi, separato à dominio vel conjuncto, nec ab aliquo potest constitui, nec à quoquam haberi. Et quod talis usus constitui nequeat, ex hoc patet, quod dare vel constituere quod suum non est, nec ad se pertinet, non potest, licet interdum illud dare possit aliter, quam sit suum. Actus autem ipse utendi ad utentem pertinet, in quantum quis suorum actuum per liberum arbitrium & voluntatem dominus dicitur, cum per hoc illos non exercere valeat, vel etiam exercere: non autem actus ipse utendi ad eum pertinet, qui concedit alii, quod in re sua actum illum valeat exercere: quod utique nihil est aliud, quam quod actum suum ad rem concedens ad actum suum utens valeat applicare. Sicut qui equum suum alicui commodat, non actum equitandi concedit commodatario, sed quod actum illum in equo suo valeat exercere: quod non est unicus actum utendi simpliciter concedere sine jure, cum hoc concedere nihil sit aliud, quam concedere jus utendi: quod quidem jus utendi separatum à proprietate seu dominio in rebus, quæ usu consumuntur, nequit constitui: ut patet manifestè ex prædictis. Præterea quod simplex usus, id est, sine jure utendi à proprietate seu dominio separatus, etiam in re utilis haberi nequeat, sic probatur. Si enim possit haberi usus talis, aut ante actum ipsum, aut in ipso actu, aut post completum actum hujusmodi haberetur. Quod autem hoc nequeat fieri, ex hoc patet, quod

ad ipsos possit ex re ipsa utilitas (salva rei substantia) pervenire, quales res consistit esse usu consumptibiles, nequaquam possit in rebus ipsis cuiquam usufructus vel usus constitui, vel à quoquam haberi. Adhuc nec jus utendi, quod nec est jus in re, nec servitus personalis, sed merè jus personale, pro quo reales actiones non competunt, in rebus talibus, vel rebus ipsa utendi potest constitui vel haberi, cum & jus tale exigit, quod ex re ipsa, quæ ad utendum conceditur, tali modo ad usufructum pervenire possit utilitas aliqua, ac cum usu permanere usufructui, substantia salva rei, quod nequaquam potest (sicut ad sensum potest percipi) in rebus usu consumptibilibus reperiri. Rursus nec simplex usus, qui nec est servitus, nec pro illo competit jus utendi, in talibus rebus potest constitui vel haberi: cum enim uti re aliqua, nihil sit aliud propriè, quam fructus rei sive utilitatem aliam in solidum vel pro parte recipere, qui ex ea possunt (salva rei substantia) provenire, restat quod re ipsa uti quis nequeat, ex qua (eius salva substantia) nulla sibi provenire potest utilitas, quales res usu consumptibiles esse constat. Ex quibus patet, quod nec usus, qui est servitus personalis, nec jus utendi quod non est servitus, sed merè jus personale, nec actus ipse utendi sine jure alioquo possunt in rebus usu consumptibilibus constitui vel haberi, cum quodlibet præmissorum exigit, quod ex re ipsa (salva rei substantia) possit haberi jus utendi, seu utenti ex re ipsa utilitas aliqua provenire, quod utique in rebus nequit usu consumptibilibus reperiri. Nec obvia prædicta, quod idem prædictum non in ordinatione prædicta etiam illorum, quæ ad vitæ sustentationem pertinent sibi & Romanæ ecclesiæ dominium, reservari: hoc enim de rebus illis duntaxat debet intelligi, quæ usu non sunt consumptibiles, sine quibus humana vita non est sustentabilis, quæ utique non sunt pauca. Licet autem in rebus usu consumptibilibus, nec jus utendi, nec ipsum uti possit constitui vel haberi, ipsæ tamen poterit jus abuti: Abuti autem (dum tractatur de rebus usu consumptibilibus) pro rei consumptione sumitur, quod ei opponitur, quod est uti. Vni quidem præsupponitur, quod cum usu salva rei substantia maneat, sed abuti exigit, quod cum actu hujusmodi rei substantia consumatur: cum abuti nihil aliud, quam contra naturam usus uti in hac materia propriè possit dici. Licet autem quis re utilis abique jure utendi aliquo uti possit, ipsam tamen uti etiam in re tali abique jure utendi, separato à dominio vel conjuncto, nec ab aliquo potest constitui, nec à quoquam haberi. Et quod talis usus constitui nequeat, ex hoc patet, quod dare vel constituere quod suum non est, nec ad se pertinet, non potest, licet interdum illud dare possit aliter, quam sit suum. Actus autem ipse utendi ad utentem pertinet, in quantum quis suorum actuum per liberum arbitrium & voluntatem dominus dicitur, cum per hoc illos non exercere valeat, vel etiam exercere: non autem actus ipse utendi ad eum pertinet, qui concedit alii, quod in re sua actum illum valeat exercere: quod utique nihil est aliud, quam quod actum suum ad rem concedens ad actum suum utens valeat applicare. Sicut qui equum suum alicui commodat, non actum equitandi concedit commodatario, sed quod actum illum in equo suo valeat exercere: quod non est unicus actum utendi simpliciter concedere sine jure, cum hoc concedere nihil sit aliud, quam concedere jus utendi: quod quidem jus utendi separatum à proprietate seu dominio in rebus, quæ usu consumuntur, nequit constitui: ut patet manifestè ex prædictis. Præterea quod simplex usus, id est, sine jure utendi à proprietate seu dominio separatus, etiam in re utilis haberi nequeat, sic probatur. Si enim possit haberi usus talis, aut ante actum ipsum, aut in ipso actu, aut post completum actum hujusmodi haberetur. Quod autem hoc nequeat fieri, ex hoc patet, quod

1. Utique possit in Clementinis, prædicte, uti subdit, uti duntaxat.

non est, nequaquam haberi potest: patet autem quod ad usum ipsi antequam exerceretur, aut etiam dum exercentur, aut postquam perfectus est, in rerum natura non est, ex quo sequitur, quod haberi minime potest; licet enim & ante actum ipsum quis facultatem illam habeat exercendi, per hoc tamen actus ipse in rerum natura, nisi in potentia, non existit: cum autem actus est in fieri, nec adhuc quod ipse actus in rerum natura sit, potest dici, licet pro eo quod sitin fieri, dici possit: quod enim de actu, qui est in fieri, preterit, vel futurum est, jam non est in rerum natura, sed memoria vel apprehensione tantum, est, quare nisi prout in memoria vel apprehensione tantum est, haberi nequaquam potest. Quod autem in presenti sit, momentaneum vel instantaneum est, quod utique magis intellectu quam sensu percipi potest: unde nec potest haberi pro tunc, nisi pro momento illo seu instanti, in quo cum sit, potest dici actum post actum completum: licet si ex facto ipso producta res aliqua fuerit, res ipsa facta haberi valeat, factum tamen ipsum, quod iam transiit, nisi in memoria (prout supradictum est) non habetur. Præterea si simplex usus abique jure utendi haberi possit ab aliquo, constat, quod non iustus effectus utendi hujusmodi reputandus: cum ille usus fuerit, cui jus non competeat utendi: talis autem usus non iustus ad perfectionis statum nequaquam pertinet, nec perfectioni aliquid adjicit, sed sibi repugnare potius ac detrahere nocitur manifeste. Quod autem usum non iustum conditor canonis fratribus ipsis intellexerit referre, nequaquam debet aliquis sapiens affirmare, imò quod de iusto intellexerit ex eo potest evidentè apparere, quod in eadem ordinatione curavit adicere, quod illam rerum naturam duntaxat in se & ecclesiam Romanam recipiebant dominium, quantum usum facti liceret habere fratribus seu ordini antedictis, subjungens nihilominus, quod non rerum omnium usum habere debeant fratres Christi: quantum autem ad usum facti simplicem absque omni jure utendi atinet, nulla rerum quoad fratres differentia est censenda: sic enim uti de facto possunt prohiberi, ut permissi: quare præmissa rerum distinctio ad illum usum facti potius est referenda, pro quo ipsis competit fratribus jus utendi: quarundam enim rerum usus fratribus ipsis prohibitus nolitur, & quarundam permissus: ex quo sequitur, quod usus facti, de quo ordinatio loquitur, de tali intelligi debeat, qui iustus sit, id est pro quo competeat jus utendi, & hoc conditor ipse canonis exprimit evidenter, cum in eadem ordinatione adiecit, quod moderatus usus in expressis prius rebus ipsis fratribus est concessus. Præterea si in rebus consumptibilibus possit usus constitui vel haberi, nequaquam simplex, nec à rei substantia, proprietate, seu dominio separatus usus hujusmodi potest dici, cum per talem usum, id est utendi actum, & in ipso actu, & cum ipso actu res consumatur hujusmodi, ac in ipso rei exercetur substantia, nec sine ipsius consumptione esse valeat usus talis: ex quo patet, quod usus talis nec simplex nec separatus à dominio potest dici. Rursus à rebus fratribus ipsis ordinatio prædicta non profuit, sed etiam occasionaliter honoris prædicta sanctæ Romanæ ecclesiæ de regant honoris, si ipsam oportet nunc in foro ecclesiastico, nunc in seculari, interdum quoque coram pedanèi iudicibus, & plerumque pro rebus parvis & vilibus continuè litigare? Hoc autem notum est fieri, cum occasione retentionis dicti domini omnes causæ occurrentes agendo vel defendendo pro bonis hujus

modi nomine Romanæ ecclesiæ vixit cogitavit privilegii à se. re. Martino Papa quanto prædictæ nostro concessi, super hoc agitur, & quod (prout antea fensendum) procuratores causarum Romanæ ecclesiæ vixit dicantur inebere, licet potest etiam procuratoribus talibus per privilegium concessum, quoad administrationem bonorum prædictorum servata non fuerit, nec servetur, que causa in notam & injuriam sanctæ Romanæ ecclesiæ, etiam in rebus reudatæ. Adhuc ordinatio antedicta quoad verlarum Provinciarum ad huc in cura conservatur, habet infirmatio, qui quidem fratres facti per procuratores nituntur defendere antedicta. Non magis qui veritatem tenemur colere, veluti, quibus ipsa veritas noscitur, licet immetni, vitem tenentur in rebus, illa volentes in sancta Dei ecclesiæ, que non verbo obtinent tantum, sed que re potius obtinent: immensio in scrutinio recte considerationis adhiberi in deliberatione cum fratribus nostris & multis aliis personis diligentibus, dignum arbitratibus & congruè profectores dicti ordinis non verbis tantum, non famulatis actibus, sed operibus claris venare sufficit, prioris status, ac aliorum pauperum sibi præsertim, præ aliis mendicantibus vendicare, ac nihilominus honori sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ ipsi debent postest gloria, si tam perversa simulatione, quam ipsi simulantibus officit, & aliis gravibus simulationibus, dissimulando illi occurrere, consentire, ac insuper volentes indemnitate prædictam de rebus ram salubriter super hoc providere, notum in postorurum sub pretextu seu pallio talis domini respectu, verbis, nudi ac enigmatice tanta bona quam officii fratres faciunt, in fieri, ac fomentum unum unum quod ta procedunt ex simulatione hujusmodi. De fratrum nostrorum consilio hoc officii in perpetuum valituro sancimus, quod in bonis, que in postorurum conferentur vel offerentur, aut alia quantolibet obvenire continget fratribus seu ordini prædictis, ac vaus, libere & vestimentis divinis officiis prædictis vel dedicandis, que ad ipsos obvenire contulerunt, ad que se non extendunt sed incrementis supra prædicta: propter quod constitutionem illam ad is extendi volumus nullum sus seu dominium aliquod occasione ordinationis prædictæ seu capituli alterius à quocunque prædecessorum nostrorum super hoc specialiter editæ Romanæ ecclesiæ acquiritur, sed quoad hoc habeantur prædictæ ordinationes hujusmodi prædictis non factis. Per hoc autem in his, que ab ipso dicta ordinationibus in bonis prædictis ad dictam ecclesiam provenire vel perinere quomodolibet possent vel debebant, nullum eidem parvi prædictis venient, sed illa sibi expresse inuata & inuolata servent. Et quia præfatam Martini Pape prædecessoris nostri privilegium, dudum servatum quoad administrationem bonorum præmissorum non existit, nec serventur ac ipsorum procuratorum officium, ecclesiæ Romanæ ministris & cultodibus dicti ordinis, ecclesiæ Romanæ iniuriosum, ac multis aliis molestem noscitur, & curam onerosum: distinctus in bonis, ne deinceps pro recipiendis, petendis, extrahendis, defendendis seu administrandis bonis, que in postorurum fratribus vel ordini prædictis offerri vel conferri, seu alia obvenire

2 Vide Bart. lib. 2. minori c. 2. dist. dcentem constitutionem Martini non proles correllam, adde Baltham relatum per Pet. de Anchar. in Clem. Ex. vi.

103
 colligere, quibus nominetur a quoquam seu consti-
 tutur, anodo nomine sancte Romanae ecclesiae procur-
 ratur, ac occasione cuiusvis privilegii, quicunque ad-
 mittitur, quomocumque bonorum, quae obveni-
 unt, illis, vel ordini contingeret in posterum in ju-
 dico vel extra, agendo vel defendendo, supplicando,
 vel alio quomodolibet assumere vel exercere dictae ec-
 clesiae nomine audeat, nisi de sedis Apostolicae licentia
 speciali: decerentes irritum & inane, si secus a quoquam
 in posterum contingerit attentari: Non obstantibus qui-
 buscumque privilegiis, à Martino Papa praedicto, vel aliis
 praedecessoribus nostris ipsius fratribus vel ordinis, sub qua-
 cuoque forma vel expressione verborum concessis, per
 hoc autem dicti ordinis regulis in aliquo non intendimus
 derogare, nec privilegia fratribus ipsius seu eorum ordini
 ad Apostolicae sedis concessis, nisi dumtaxat quoad praemis-
 sa, in augmentum praedictum aliquod generare. Nulli
 ergo hominum liceat hanc paginam nostrae sanctio-
 nis, constitutionis, & intentionis infringere, ac si
 aliquis temerario contraire. Si quis autem hoc at-
 temperaverit, sciat se auctoritate praedictae, &c. Datum Avinioni 6. Idus Decem-
 bris pontificatus nostri Anno 7.

CAP. IV.

Opini, qua afferit Christum, & eius discipulos nihil habuisse, &
si in qua habuerunt nihil nisi suum fuisse, erronea est & haeretica.
Quae sententia est valde notabilis, & ipsa habet praesens ad, qua
per se sua scripturae sententia haesit. Si diligenter extra vagamur,
per praesentem & sequentem inspecterit, locum hunc aptum fuisse
si aliquando, mea opinione dixerit.

Quia inter nonnullos viros scholasticos sepe con-
 sideratum dubium vocatur, utrum pertinaciter affir-
 mare de deo nostrum, ac Dominum Iesum Chri-
 stum, eiusque Apostolos in speciali non habuisse aliqua,
 nec in communi, etiam haereticum sit censendum, diversa
 & adversa etiam sententias circa illud. Nos huic con-
 siderationi finem imponere cupientes, assertionem huius-
 modi pertinacem, cum scripturae sacrae, quae in plerisque
 locis ipsos nonnulla habuisse asserit, contradicere expresse,
 ipsiusque scripturam sacram, per quam utique fidei or-
 thodoxae probantur articuli, quoad praemissa ferme-
 nta, spero supponat continere mendaciam, ac per conse-
 quens quantum in ea est ejus in totum fidem evacuans,
 fidem catholicam reddat, ejus probationem adimens, du-
 bium & incertum, deinceps errorem fore censendam &
 haereticam, de statum nostrorum consilio hoc perpetuo
 declaramus edicto. Rursus in posterum pertinaciter af-
 firmare, quod de deo nostro praedicto eiusque Apo-
 stolis, quae ipsos habuisse scripturae sacrae testatur, ne-
 quequam ipsi utendi competerit, nec illa vendendi
 seu donandi, aut ex ipsis alia acquirendi,
 quae tamen ipsos de praemissis testatur scripturae sacrae testa-
 tur, seu ipsos potuisse facere supponit expresse: cum talis
 assertio ipsorum usum & gesta evidenter includat in pra-
 cautionem non posse, quod utique de usu, gestis, seu factis Re-
 demptionis nostri Dei filii sentire nefas est, sacrae scriptu-
 ra quoque doctrinae catholicae inimicum; assertio-
 nem ipsam pertinacem de statum nostrorum consilio de-
 cernimus errorem fore censendam merito ac haereticam
 declaramus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc
 paginam nostram declarationum infringere, vel ausu
 temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Avi-
 nionensi 1. Idus Novemb. Anno 7.

CAP. V.

Reprobatur opinio illorum de statum, qui praesumunt
 1. Vide de Avinionensi p. 4. tit. 12. c. 4. §. 23. & Thurotorem, in sum-
 ma de Eccl. L. 1. c. 12. ad 10. argum.

impugnare constitutiones. Item, 22. Ad conditorem canonum, &
 cum inter nonnullos supra nominatos praecedentes. Et praemis-
 si responsiones ad omnes istas oblationes, tandem declarantur
 tanquam haereticis, & Romanae ecclesiae rebelles, ab omnibus evitan-
 di, si demum fuerit veritas vel scripturae aliquid defendere vel ap-
 probare contra illas praesumptum. Hic habetur sub parte secun-
 da & tertio, de statum materia, praefata & illa diffusio.

Quia quorundam mentes sic pater mendacii dicitur
 excelsae, quod nostris constitutionibus, quarum
 una "inipit": Ad conditorem canonum: alia vero,
 Cum inter nonnullos: utique tam cum fratribus nostris
 sancte Romanae ecclesiae Cardinalibus, quam cum
 multis Archiepiscopis & Episcopis, aliisque ecclési-
 asticis Praefatis, necnon & compluribus sacrae Theo-
 logiae magistris, ac utriusque juris Professoribus delibe-
 ratione praehabita diligenter digestis, ac de praemis-
 sorum statum nostrorum consilio praemargatis: non abs-
 que multa temeritate plebilis, nisi sunt detrahente,
 & inveniunt veritatem quam continent, per falsas in-
 iurias obfuscare. Nos iam perniciosius audis, ne eorum
 doctrina pessima simplicium animos laeserit, ac in
 sui erroris devium deducere valeat, de eorundem fra-
 trum consilio decernimus super hoc salubriter (ut se-
 quitur) providere. Ad impugnandas autem consti-
 tutiones praedictas supra scripta ratione, tam verbo
 quam scripto usi sunt publice, sicut ferret: illud, in-
 quitur, quod per clavem scientiae, in fide ac moribus
 semel definitum Romanis Pontificibus, adeo immuta-
 bile perseverat, quod illud successori revocare non
 licet in dubium, nec contrarium affirmare: licet de-
 iis, quae per clavem potestatis ordinaverint, afferant
 esse: in confirmatione autem regulae ordinis fra-
 trum minorum, Honorii tertii, Gregorii noni, Inno-
 centii quarti, Alexandri quarti, Nicolai quarti praede-
 cessorum nostrorum summorum Pontificum haec verba
 asserunt contineri: Hae est regula Evangelicae Christi, &
 Apostolorum imitatrix, quae nihil in hoc mundo habet
 proprium vel commune, sed in rebus, quibus utun-
 tur, habent simplicem usum facti: his addere pre-
 sumptum, praefatos summos Pontifices, & multa concilia
 generalia per clavem scientiae definisse paupertatem
 Christi & Apostolorum consilio perfecte in expro-
 priatione cuiuslibet temporalis domini civilis & mun-
 dani, & sustentationem eorum in solo & tunc ideo usi
 facti etiam constituisse: ex quibus nituntur concludere,
 non fuisse, nec licere ipsorum successores contra
 praemissa aliquid immutare. Ideoque cum consti-
 tutio nostra in ratione praedicta, contra definitiones praede-
 cessorum nostrorum summorum Pontificum (sicut asserunt) de-
 finierit, Christum & Apostolos in his qui habuerunt ha-
 buisse non tantum simplicem usum facti, sed jus facien-
 di de ipsis, eosque ipsos fecisse scripturae sacrae testa-
 tur: pertinacem assertionem dicentium ipsos jus huius-
 modi nunquam habuisse, cum actus illorum fuisse con-
 cludant non iustos, quod de Christo nefas est dicere,
 haereticam declarando: concludere fatagunt, licet fal-
 so, nobis non licuisse declarare vel statueri supra-
 dicta. Item quia constitutio, Ad conditorem canonum:
 contra definitiones praedictas fratres minores asserit
 non posse habere in re aliqua simplicem usum facti,
 nituntur similiter concludere contra ipsam. Quod
 autem quos in ratione praedicta praemittitur, videlicet,
 quod illa, quae per clavem scientiae in fide ac moribus
 summorum pontificibus semel sunt definita, eorum
 successores revocare non licet in dubium, nec contrarium
 affirmare, licet secus sit (sicut dicunt) in his quae per
 clavem potestatis per summos Pontifices ordinantur,
 profus sit contrarium veritati, patet ex sequentibus evi-
 denter: primo quidem secundum illos, qui tenere clavem

nullo obvia supradictis: adhuc non apparet ipsum di-
 stinguere sustentationem Christi, & Apostolorum eius in so-
 lo & modo simplici consistere usu facti: cum, quoad
 Christum & Apostolos, nullam praeferat praedictio-
 nem: imo sententiam videtur expresse quod per aliud
 a proprietate habuisse potuerunt: cum de sola abdicat-
 ione proprietatis, non juris alterius, in praefata decla-
 ratione, quantum ad ipsos attinet, mentio habetur. Ad-
 haec idem Nicolaus praedictor noster videtur sentisse,
 quod Christus & Apostoli etiam quibus proprietatem
 habuerant aliquid in communi, cum enim in sua de-
 claratione praedicta verba de abdicatione proprietatis
 dicitur, respondens objectioni tacite, quae sibi de locu-
 tus, epus Christus habuisse in Evangelio legitur, pote-
 rat, statim quae sequuntur, subiunxit: nec his quili-
 quam poterit obistere, quod interdum dicitur Christum
 loculos habuisse: nam sic ipse Christus, cuius perfecta
 facta opera in suis actibus, viam perfectionis exerceat,
 quod interdum infirmorum imperfectioni condescen-
 dens, & viam perfectionis extolleret, & imperfectionem
 infirmis feminis non damnaet: sic & infirmorum
 perfectionem Christum asserit in loculis suscepisse. Atque
 Christum etiam quoad proprietatem loculos ha-
 buisse. Praeterea si diceretur Christum in loculis ha-
 buisse tantummodo simplicem usum facti, frustra dice-
 retur, quod in personam infirmorum ipsos Christus
 loculos: cum secundum eum perfectis etiam
 concedat habere simplicem usum facti. Et si quaeratur,
 propter quos infirmos istos loculos habuerit: Au-
 gustinus, cuius dictum inferunt est in decretis, respon-
 det dicens: Habebat dominus loculos a fidelibus obla-
 tos, & suorum necessitatibus, & aliis indi-
 gentibus tribuebat: unde constat ipsum de suis disci-
 pulis hoc sentisse. Nec hoc saltem in communi & quo-
 libet proprietatem aliqua habere derogat, iuxta dictum
 Greg. IX. praedicti, altissimae paupertatis, qui in quadam
 locutione dicit expresse, fratres praedictores & mi-
 nores in altissima paupertate Christo pauperi famula-
 ti, & tamen constat ipsos praedictores habere in com-
 muni etiam quoad proprietatem aliqua, quod eorum
 regulae & statuta non repugnant. Hoc etiam Alexander
 praedictor noster praeferat in commendatione libelli,
 contra statum praedictorum & minorum editi videtur
 sentisse, in qua aliquando de dictis fratribus, quae se-
 quuntur subiunxit, cum insuper respondet, quod idem
 praesertim propter Deum derelinquunt, exiit vitae
 solitariae mendicantes, Christumque imitentur paupe-
 rum, perfectionem Evangelicam amplectendo: propter
 quod videtur apparere eos non solum in statu salvan-
 dum consistere, sed etiam perfectionem, & per suam reli-
 gionem observantiam, quae quidem ipsius perfectionis
 Evangelicae tenorem, in aeterna retributionis praemio
 purgationem gloriam promereri: ubi quidem
 videtur illi, praedictores Christum pauperem imitari,
 quoque perfectionem Evangelicam amplectari, & in
 ea vivere perfectum, quodque ipsorum religio-
 nis observantia perfectionis Evangelicae tenet formam,
 de tamen constat ipsos habere posse etiam quoad pro-
 prietatem aliqua iuxta eorum regulam in communi.
 Hoc obstat, quod dicit Innoc. alias Celestinus V. praedictorem
 nostrum dixisse, altam paupertatem esse,
 habere paucis propria propter Deum: alioquin, quae
 nihil habet in hoc mundo, nec in proprio, nec in
 communi. Dicitur quidem quod hoc dixerit, non ut
 papa, sed ut frater Petrus de Tarantasia, in quadam po-
 sita sua, quae dicitur praemissorum summorum Ponti-
 ficum, hanc et merito praefenda. Dicit etiam quod
 Apollonius de tali altissima loquitur paupertate, dicens:

Et altissima paupertas eorum abundavit in divitiis sim-
 plicitatis eorum, quod evidenter est fallum: qui ibi
 loquitur de paupertate Macedonum, qui etiam in sa-
 crali bona temporalia obtinebant: de quibus Aposto-
 lus asserit, quod supra virescitas miserant elemosynas
 sanctis. Quod autem dicitur in declaratione Nicolai
 praedictoris nostri contineri, quod fratres minores
 in rebus, quae eis obveniunt, habent tantum simplicem
 usum facti: dicimus quod si ipse intellexerit simplicem
 usum facti denudatum omni iure, ita quod fratres ipsi
 seu ordo nullum jus habeant utendi, hoc est expresse
 contra declarationem Greg. Innoc. Alex. summorum.
 Pontif. praedictorum, quibus expresse quod talium bo-
 norum ordo usum habeat, continetur, quod de usu
 juris est intelligendum necessario, ut superius est pro-
 batum. Adhuc dicimus quod est cum hoc impossi-
 bile, scilicet usum facti simplicem abique iure aliquo (quod
 nihil aliud, quam ipsum uti proprie potest dici) posse
 in re aliqua etiam usu non contemptibili ab aliquo ob-
 tineri, prout in decretis ad conditorem canonum, est pro-
 batum: & Ang. in lib. XI. de adu. tenet expresse,
 praeterea si simpliciter usus denudatus ab omni iure ha-
 bere non possit ab aliquo, constat quod scitus utendi huius-
 modi esse reparandus non iustus, cum ille usus fuerit
 cui ius non competebat utendi: usus autem non iustus
 ad perfectionis statum nequaquam pertinet, nec perfe-
 ctionis aliquid adiicit, sed sibi repugnare potius nosci-
 tur manifeste. Quod autem usum talem non iustum
 conditor canonis fratribus ipsis intellexerit reservare,
 probabile non videtur: imo quod de iusto intellexerit,
 ex eo potest evidenter apparere, quod in eadem ordi-
 natione adiicit, quod illarum rerum duntaxat in se &
 etiam Rom. eccl. recipiat dominium, quarum usum
 facti liceret habere fratribus seu ordini antedictis sub-
 iungens quod non rerum omnium usum habere debe-
 ant fratres ipsi. Quantum autem ad usum facti simpli-
 cem abique omni iure utendi attinet, nulla rerum potest
 esse ceteris differens quoad fratres: sic enim ut de
 facto possunt prohiberi, ut permittitur. Ex quo sequi-
 tur quod usus facti, de quo ordinatio loquitur, de tali
 intelligi debeat, qui iustus sit, & pro quo competat ius
 utendi, & ipse videtur conditor canonis ex eo etiam sentisse,
 quod in eadem ordinatione subiunxit, quod mo-
 deratus usus in expensis prius rebus ipsis fratribus est
 concessus. Rursus impugnatores constitutionum hu-
 jusmodi asserere publice perhibentur, quod libellum
 & dicta magistrorum asserentium dictam paupertatem
 & vitam ditorum fratrum non esse Evangelicam &
 Apostolicam, summi Pontifices damnaverunt, disti-
 ctius per Apostolicas literas inhibentes, ne quisquam
 praemissa vel aliquid praemissorum contumaciter asserere,
 seu quomolibet praesumeret defendere, statuentes,
 quod praesumens contrarium tanquam contumax, ex-
 cels. Rom. rebellis, ac ut hereticus haberetur. Ad quod
 dicimus asserentem huiusmodi falsam esse: non enim
 continetur in sententia supradicta, quod contra faciens,
 ut hereticus haberetur: quae quidem quoad hoc conti-
 net, quae sequuntur: Nos enim nihilominus auctoritate
 praesentium districtius inhibemus, ne quisquam praemissa
 vel aliquid praemissorum pertinaciter asserere,
 vel quomolibet defendere praesumat: quicumque ve-
 ro hoc praesumpserit, tanquam contumax, & excelsus
 Roman. rebellis ab omnibus fidelibus habeatur: non
 sicut adiectum quod ut hereticus habetur, ut patet
 in ferre sententiae condemnationis praedictae. Rur-
 sus asseruisse dicuntur publice huiusmodi asserentes,
 Al. ita: & Augustin. de doctrina Christiana tenet, & c.
 b. Nota text. bene, & qui dicitur hereticus, vide gloss. Cle-
 men. I. de usu, & hereticus e. q. 1. & Joan. de Turrecre. lib. 4. par. 10.
 c. 2. p. 10.

Mmm s

quod abdicatio juris in cuiuscunque rei proprietate & in
usu eius est sancta & meritoria propter Deum, & a Chri-
sto in seipso servata, Apostolis imposta, & ab ipsis sub
voto assumpta: nec propter hoc usus facti ad sustentationem
naturæ in Christo & Apostolis convincitur esse non
iustus: sed tantò iustiorque perfectior, & Deo acceptio-
rior, & mundo exemplarius, quanto plenius renuncia-
tum fuerit omni iuri, per quod potest sic uti, pro usu
cuiuscunque rei proprietatis vel in iudicio ius-
tare. Quæ quidem assertio continet multa falsa: cum
neque Christum expropriationem prædictam omnino iuris
in cuiuscunque rei proprietate, & in eius usu in se serva-
te, nec eam imposuisse Apostolis, neque sub-voto ab ipsis
fuisse receptam, Evangelica seu Apostolica docet
historia, sed contrarium evidenter manifestat. Quod
autem in prædicta assertione aditur, quod per abdicatio-
nem juris prædicti, videlicet proprietatis, is usus facti
ad sustentationem naturæ in Christo & Apostolis non
convincitur esse non iustus, sed tantò iustior, &c. impossi-
bilitatem includit & errorem dictam huiusmodi eviden-
ter. Impossibile enim est actum humanum extrinse-
ce. Impossibile enim est exercens actum ipsum nullum jus
habere illum exercendi: imò non iustus seu iniustus,
necessario convincitur talis usus. Item est absurdum
& erroneum, quod actus aliquis non habens ius ac-
tum huiusmodi faciendi, sit iustior & Deo acceptio-
rior, quam habens, cum concludat actum iniustum iustio-
rem & Deo acceptiorem existere, quam sit iustus. Ex
præmissis autem inferre nituntur, ut fertur quod præ-
dictorum summorum Pontificum definitio, quam desi-
nerunt de paupertate Christi & Apostolorum ac statum
minorum prædictorum regula (prout superius exspect-
ferunt) per nos non potuit mutari, prout dubio falsa
asserunt, dicendo prædecess. nostros definitum talia, ut
superius est probatum, & adhuc sic loquentes, dum per
taliam constitutionem nostras impugnare satagunt, con-
stitutiones illas, quibus se adiuvant, ostendunt si eorum
falsa assertiones veræ existerent fore invalidas, er-
roneas & infirmas. Si enim nobis non licuit contra con-
stitutionem Nicol. IV. prædecess. nostri, in qua se fun-
dant, præcipue aliquid statueri commune, nec sibi li-
cuit contra statuta Gregor. Innoc. & Alexand. prædicto-
rum statueri aut aliquid declarare, quod tamen ipsum
fecisse (secundum eorum assertionem) noscitur eviden-
ter: cum enim illi declaraverint, quod ordo minorum
habet usum eorum rerum, quæ licet eis habere, quod
ad usum iuris esse referendum necessarium, ut superius est
probatum: ipsi vero usum habeant, sed tantummodo
simplicem usum facti: & insuper ordinavit, decrevit &
statuit huiusmodi constitutionem, ordinationem & de-
clarationem suam duntaxat à fratribus ipsis præcisè &
inviolabiliter perpetuis temporibus observandam: con-
stat non solum quod contra declarationes prædecess.
prædictorum ordinaverit, sed ipsum illas quantum ad
es, quæ sua declaratio continet etiam revocasse. Ipse
quoque prædecessor noster in sua declaratione subun-
xit, ad sedis Apostolicæ declarationem & ordinatio-
nem eorum, & circa ea, quæ ipsa declaraverat pertinere,
sic dicens: Si quid in prædictis ambiguitatis emerit,
hoc ad culmen sedis Apostolicæ deducatur, ut ex au-
thoritate Apostolica sua in hoc manifestetur intentio,
cui solum concessum est in his statuta concedere, & con-
stituta declarare: cuius tamen contrarium asserunt huius-
modi assertores. Adhuc patet, quod asserunt esse fal-
sum licentiam Innoc. III. prædicti in generali concilio
plures legum ordines confirmasse, qui etiam aliqui
bus exceptis fuerant postea per Gregor. IX. præde-
cessorem nostrum dissoluti certo modo in concilio ge-

nerali. Si igitur post interdictum generale venisset
quod summus Pontifex non confirmaret in totum
solvere, non est mirum, si quod declaratum est, id
dum solum summus Pontifex, vel ordinarius, vel
successoribus declarare, seu aliter immutare. Item
tem quod neque Honorio confirmato, neque Gregorio
neque Alexand. neque Nicol. prædictorum talia
in concilio generali, cum per nullum ipsorum tantum
generale concilium celebratum, licet Innoc. IV. & Alexand.
concilium generale, tamen in illo, nec ab ordinario
concilio facta sunt ipsius declaratio superius prædicta.
Ius autem IV. nec celebratum generale concilium, nec
liquida dictam regulam declaravit. Gregorius
tem IX. prædictus, nec confirmavit, nec declaravit
dictam regulam: sed in generali concilio, ubi prædicta
tunc nonnulli mendicantium ordines, videlicet minorum
minorum, & prædictorum ordinum, &c. prædicti
runt approbati, sic dicens: Ad eos, quod etiam per
utilitas ecclesie universalis prelorent perhibere
runt approbati, sic dicens: Ad eos, quod etiam per
Præterea dicant nobis, ubi legum assertionem prædictam
quod ad fidem vel mores pertinet, Christum & Aposto-
los non habuisse in eis, quæ habuerunt, esse
usum facti: profecto directè hoc fident nos scire,
cum de hoc articulo non sit aliquis, nec sibi
comprehendi, ut patet in symbolis, in quibus articuli
dei continentur: nec etiam reade, ne quis hoc
scriptura continet, quo negatoria scriptura facta
aditur dubia: & per consequens articuli facti, qui
per scripturam factam probantur, redduntur dubii
certi: hoc enim in scriptura facta non potest, sed
tractum reperiri. De fratribus autem minoribus præ-
dictis constat, quod de ipsorum paupertate & usum
facti, seu de dominio eorum, qui ipsi ordinem
quod summus Pontifex illud dicit & Romanæ ecclesie
servaverit vel potest referre, nec quod illud
successoribus obliget non licet, si hoc expresse voluerit,
seu quod procuratores communes ordinum
Pontificis pro negotiis ordinis prædicti
revocare non valeat in prædictis articulis, &c.
que adibus Apostolorum & ipsorum non
habeatur. Unde non possunt ex prædicto
falso, quin contra ordinem per summum Pontificem
taliam valeat successor alius ordinem quod
præfatus expresse in sua declaratione inferat, ut
superius plenius continetur. Nos itaque, ne
mendicantium huiusmodi ac etiam assertores ac
sistera, erronea & damnata doctrina, &
confusione usque omni digni, & in
trahere in errorem, cum aulo arripit, &
improba auri defendere publice hæretice
constitutionem prædictam hæreticam, &
videlicet quod Christus & eius Apostoli
buisset legum, tantam habentem
simplicem usum facti, ex quo si verum
usum Christi fuisse non iustum, quod
usum continet, & est catholicæ fidei
hoi de pernicia immutabile & erronea
biuim processisse: quibus & singulis, qui
piò per se vel alium seu alios vel publicè
tum, ipsos quoque qui eos docuerunt
præmissa faceret, in damnatam
ut hæreticos evitandos fore, de fratribus
silio declaramus. Si quis autem damnatus per
tutionem, cum inter prædictam hæreticam
alteram, deinceps scienti verbo vel
re vel approbare præsumperit, de fratribus
contilio decernimus, ut inquam quod
bus evidenter habeatur. Adhuc quod
nostram, Ad condicorem canonum, supra
no auri impugnare nisi sunt (sic)

coramdem fratrum consilio inhibemus, ne quisquam
contra definita, ordinata seu facta per ipsam verbo vel
scripto scienter approbet aliquid, vel defendat. Si quis
vero contra praesumpserit, tanquam contumax, & re-

bellis Roman. Eccles. ab omnibus habeatur. Nulli
ergo, &c. Data Avinion. IV. Idus Novembis
Pontificatus nostri Anno
nono.

Constitutiones viginti Joannis vigesimi secundi pape

EXTRAVAGANTES COMMUNES, A DIVERSIS ROMA- NIS PONTIFICIBUS POST SEXTUM EDITÆ, CUM SUIBUS (UT VO- CANT) SUMMULIS.

DE CONSUETUDINE.

TITULUS I. CAP. VNIC.

*Conseruato impediens ne legati sedis Apostolicæ recipiantur, non valet: & illa non obsta-
re legatis ipsi sunt ab omnibus recipiendi, & eos impediens ipso facto excommu-
nicationem incurrit, & eorum terra ecclesiastico sub-
iunguntur interdicto.*

Ioannes XXII.

Vper gentes & regna Romanus Ponti-
fex à Domino constitutus, cum perso-
naliter singulas regiones circuire non
possit, nec circa gregem sibi creditum
curam pastoralis sollicitudinis exercere:
necesse habet interdum ex debito im-
posita seruitutis suos ad diversas mun-
dipartes (propt necessitates emergerint) destinare lega-
tos, qui vices ipsius supplendo, errata corrigant, aspera
in plana conuertant, & commissis sibi populis salutis in-
teruentum ministrent. Verumtamen aliqui huiusmodi
missionem & potestatem ipsius Roman. Pontificis, quasi
non ab homine, sed à Deo receipt, sub suo arbitrio redige-
re solent, legatos ipsos nisi ab eis petiti fuerint, vel
de benedictione eorum transmissi, sibi terras subiectas
sacerdotibus hoc eis de consuetudine competere ingredi
non permittunt. Nos huiusmodi consuetudinem, non
rationabilem, quam nonnunquam animarum sa-
lutarissimam, detrahentemque Apostolicæ potestati,
auctoritate Apost. penitus reprobantes, legatos ipsos ab
omnibus, cuiuscunque preeminentiæ, conditionis, aut
potestatis fuerint, debere admitti decernimus: nec eos pra-
ter ipsius consuetudinem impediri posse à quoquam
Castellano nomine gloriante, quo minus regna, provin-
ciae & terras qualibet ad que ipsos destinari contigerit,
impediatur libere, ac commissis sibi legationis officium
non exercant eisdem. Qui vero de cæteris super prædi-
ctis dictos legatos, aut eorum nuncios, quos ad qualcon-
que partes pro causis quibuslibet sedes ipsa transierint,
praesumpserint impedire, ipso facto sententiam excommu-
nicationis incurrant. Regna, terra & loca qualibet
subiecta eidem tandem sint eo ipso ecclesiastico suppo-

sita interdicto, quamdiu in huiusmodi contumacia du-
xerint persistendum. Non obstantibus quibuslibet in-
dulgentiis, aut privilegiis, Imperatoribus ac Regibus, seu
quibuscunque aliis sub quibuscunque modis, tenoribus
& formis à sede ipsa concessis, quæ contra præmissa nullis
voluntus suffragari.

DE POSTVLATIONE PRALA- TORUM TITVLVS II. CAP. VNIC.

*Minores XXVII. annis seculares, & mendicantes religiosi, ad
certas ecclesias prohibentur postulare: & puniuntur tam postulan-
tes, quam postulati.*

Ioannes XXII.

Dispensis & periculis variis, quæ ex subseri-
ptis postulationibus possent ecclesis eveni-
re, & vacationum diuturnitatibus, quæ con-
sueverunt nonnunquam ex postulationibus irrationa-
bilibus provenire, ac dispensis, quæ inde frequenter
ecclesis incurrit, ad futuram rei memoriam obstitere
cupientes: illum, qui vigesimum septimum non attige-
rit annum, ad cathedralem, necnon professorem cuiuslibet
mendicantium ordinis ad inferioris cathedrales ecc-
lesias, ad monasteria extra suos ordines postulari edi-
cto perpetuo prohibemus. Quod si secus postulatum fue-
rit & attentatum, irritum ac nullius sit momenti.
Et qui scienter processerint ad eandem, ea vice postulandi